

UNIVERSITETET I BERGEN

Institutt for sammenliknende politikk

Masteroppgave våren 2023

Kvinner og korrupsjon i domstolen

Kandidat: Olav Straume

English abstract:

This master thesis explores the relationship between women and corruption within the judiciary by looking at the at existing literature on corruption, women judges, and the connection between women's representation and lower corruption levels. Many studies have observed a connection between higher female representation and lower levels of corruption, but the judicial sector remains understudied in this regard. Corruption is a complex term to define and the thesis begins with going through some common definitions and typologies before looking at the judicial sector more specifically. The thesis then looks at women in the judiciary and identifies obstacles for women as users and employees globally. One key finding in the literature is that women seem suffer more severe consequences from corruption than men, and are at the same time associated with lower levels of corruption. To address this perceived association I go through findings and theories from the literature on women and corruption more generally. Following Bauhr and Charron (2021) I identify two main strands. Exogenous and endogenous theories and explanations. After discussing the relevance for the judicial sector I propose three different scientific approaches for investigating the proposed relationship between a higher share of women and lower levels of corruption.

Kvinner og korrupsjon innenfor domstolen

I denne oppgaven undersøker jeg grunnlaget for antakelsen om at kvinnelige dommere er mindre korrupte enn sine mannlige kollegaer. Korrupsjon er en stor utfordring for mange land og korrupsjon innenfor rettsapparatet er spesielt alvorlig. Dommere er viktige beslutningstakere, og som statens håndhevere av rettferdighet, er aktører i rettsektoren essensielle for effektiv implementering av antikorrupsjonslovgivning og -strategier. Er institusjonene innenfor rettsektoren selv korrupte er det liten sannsynlighet for at antikorrupsjonsstrategier kan bli vellykkede. Det er en utbredt oppfatning at kvinnelige dommere er mindre korrupte, men stemmer det? Hva skyldes det i så fall? Det er lite forskning på feltet og mye av det som er skrevet baserer seg på resultater fra andre områder som ikke nødvendigvis lar seg overføre til domstolene. I denne oppgaven vil jeg se på hva vi kan lære av relevans for spørsmålet fra litteraturen om kvinner og korrupsjon mer generelt, fra litteraturen om domstoler og korrupsjon og fra den bredere korrupsjonslitteraturen. Jeg støtter meg på blant andre Bauhr og Charron (2021) når jeg velger å dele litteraturen inn i hovedsakelige eksogene og endogene forklaringer. På bakgrunn av denne litteraturgjennomgangen og det vi vet om rettsapparatet som institusjon diskuterer jeg om det er grunn til å anta at domstolene skiller seg fra andre institusjoner når det gjelder forholdet mellom kjønn og korrupsjon. I forlengelsen av dette utvikler jeg tre mulige forskningsopplegg for å undersøke disse spørsmålene videre. Med dette arbeidet håper jeg å kunne bidra til å belyse et mindre dekket område og å identifisere aktuelle områder for videre forskning. Å forstå kvinners innflytelse i rettsapparatet er spesielt viktig siden beslutningstakere, eksperter og internasjonale organisasjoner argumenterer for en økt kvinnerepresentasjon ikke bare som et mål i seg selv, men også som et middel til å gjøre samfunnet bedre. Til tross for en mengde forskning på forholdet mellom kvinner og korrupsjon generelt, er det få som har rettet søkelyset mot domstolene noe som kan virke rart med tanke på den viktige rollen de spiller i moderne demokratier.

Innholdsoversikt:

1. Hvorfor er korrupsjon interessant å skrive om?
2. Korrupsjonsbegrepet generelt og innenfor rettsapparatet
3. Kvinner og korrupsjon i rettsapparatet – hva vet vi?
4. En mulig vei videre – tre foreslåtte undersøkelsesopplegg
5. Konklusjoner

1. Hvorfor er korrupsjon interessant å skrive om?

Korrupsjon kan være vanskelig å definere nøyaktig. I tillegg kan korrupsjon, i likhet med andre ulovlige aktiviteter, være vanskelig å måle. Dette skyldes flere faktorer, blant annet at folk selv ofte vegrer seg for å innrømme at de selv gjør noe ulovlig (Transparency International 2020; Jennett, 2014; Herbert 2022). Korrupsjonsmålinger baserer seg derfor ofte på surveyundersøkelser som måler folks oppfatning av forekomsten av korrupsjon. Denne typen indirekte mål, basert på folks antakelser er mindre presise enn direkte mål. Ulike målemetoder, strategier og utfordringer diskuteres senere i oppgaven.

På tross av at måling av fenomenet er vanskelig, er korrupsjon generelt og korrupsjon i rettsapparatet spesielt et interessant og viktig forskningstema. Det er i dag bred konsensus om at korrupsjon i domstolene er særdeles destruktivt (Gloppen 2014, 68; Dahlström og Lapuente 2012, 150; Rothstein 2018), og det å øke forståelsen av fenomenet, og omstendighetene som ligger rundt, er avgjørende for bedre å kunne bekjempe det. Utover det rent normative – korrupsjon er galt fordi det gir noen en urettferdig og urettmessig fordel – kan korrupsjon undergrave tilliten til viktige prosesser og institusjoner og ha negative samfunnsøkonomiske konsekvenser.

I følge FNs Generalsekretær Antonio Guterres, som kaller korrupsjon er et angrep på FNs verdier, forsvinner så mye som 3,6 trillioner dollar, eller litt over 5% av verdens bruttonasjonalprodukt årlig i korrupsjon (Stephen 2018). Rothstein (2018, 17) understreker at korrupsjonsproblemet ikke er begrenset til utviklingsland, og peker på korrupsjon som en av faktorene bak kollapsen i finansmarkedene i 2008. Locatelli et al (2017, 252) slår fast at korrupsjon «worsens both cost and time performance, and the benefits delivered.» Utover de pengene som forsvinner i korrupsjon, medfører korrupsjon et tap av tillit som i seg selv gir et samfunnsmessig effektivitetstap. Korrupsjon kan også ha en negativ effekt på utenlandske investeringer (Mauro 1995) og folks villighet til å betale skatt (Svalfors 2013). De samfunnsøkonomiske og sosiale kostnadene i samfunn med utbredt korrupsjon er med andre ord enorme, og det er derfor viktig at vi forstår mest mulig av hvordan og hvorfor korrupsjonen forekommer slik at vi kan forebygge og bekjempe den.

2. Korrupsjonsbegrepet generelt og i rettsapparatet

I rettsapparatet

Når dommere dømmer på tvilsomt grunnlag eller de som jobber i rettsapparatet tøyer reglene i bytte mot penger eller tjenester, forsinker saksgangen ved å miste sakspapirer, bevis, eller til og med mistenkte, eller gir fanger særbehandling eroderes folks tillit til domstolene. En konsekvens kan være at folk i større grad bruker mer uformelle rettsmekanismer for å løse konflikter og sikre rettighetene sine. Dette kan være tradisjonelle eller religiøse ledere, men det kan også være justismekanismer drevet av opprørere, vigilanter, terrorister, borgervernere, eller mafia-liknende strukturer. Statens legitimitet undermineres når slike aktører får operere og når folk snur seg til dem framfor den offisielle rettssystemet for å få løst sine behov for rettergang og konfliktløsning.

Dessverre viser internasjonale indekser som Transparency Internationals globale korrupsjonsbarometer og World Justice Project sin Rule of Law-indeks at institusjonene innenfor rettsektoren ofte oppfattes som korrupte. Tallene viser at det i mange land er politiet og domstolen som anses som de mest korrupte institusjonene (Transparency 2022; World Justice Project 2022).

Som statens håndhevere av rettferdighet, har aktører i rettsektoren en essensiell rolle i implementeringen av antikorrupsjonslovgivning og -strategier. Om institusjonene innenfor rettsektoren selv er korrupte er det mindre sannsynlighet for å lykkes med antikorrupsjonsstrategier. Når institusjonen som skal sikre at ting foregår i henhold til loven ikke møter denne oppgaven, gir det store ringvirkninger i samfunnet. Korrupsjon i politiet og rettsapparatet kan i verste fall føre til at uskyldige blir etterforsket og dømt, eller at skyldige går fri eller får nedsatt straff. Et korrupt rettssystem kan brukes som verktøy for å oppnå helt andre mål enn å bidra til et rettferdig og lovlydig samfunn. Dersom tilliten til selve institusjonen som skal bekjempe korrupsjon blir svekket som følge av korrupsjon, kan det også bane vei for mer korrupsjon og kriminalitet i samfunnet ellers (Melton og Ginsburg 2014). Gloppen beskriver effekten av korrupsjon på rettsapparatet slik: «Corruption and perceptions of corruption in the judiciary not only undermines the courts' credibility as

corruption fighters. More generally, it erodes trust in the courts' impartiality, harming all the core judicial functions, such as dispute resolution, law enforcement, protection of property rights and contract enforcement. In addition, it harms the broader accountability function that the judiciary is entrusted with in democratic systems – upholding citizens' rights, securing the integrity of the political rules of the game, and sanctioning representatives of other branches when they act in contravention of the law.» (2014, 68). Korrupsjon kan også bidra til å hindre marginaliserte gruppers tilgang til rettferdighet og det juridiske systemet, og dermed videreføre ulikheter og diskriminering i samfunnet (Gloppen 2014, 70; Transparency International 2016). Korrupsjon gjør det mulig for rike og mektige aktører å manipulere systemet i sin favør (Messick 1999).

Nøyaktige funn og bevis for utbredelsen av korrupsjon er som nevnt vanskelige å finne. Surveyundersøkelser som baserer seg på antakelser er nyttige fordi oppfatninger om at aktører i en institusjon er korrupte i seg selv har betydning for tilliten til institusjonen.

Erfaringsbaserte surveys kan avdekke hvorvidt respondentene har betalt en bestikkelse det siste året eller liknende, men de forteller sjelden noe om hvem som spurte om bestikkelsen eller om hvem som tjente på den. Var det advokaten, den administrativt ansatte eller dommeren? Et spesifikt tilfelle av bestikkelse kan involvere flere administrativt ansatte på lavt nivå eller personer lenger opp i hierarkiet. At surveyundersøkelser ofte kun spør om bestikkelser gjør også at de går glipp av andre mulige former for korrupsjon, som interessekonflikter, nepotisme og utpressing. Disse lovbruddene er vanskeligere å observere. Som vi straks skal se nærmere på er korrupsjon et komplisert fenomen som det kan være vanskelig å definere tydelig.

Hva er korrupsjon, og hvorfor er det så vanskelig å definere nøyaktig?

Korrupsjon er et begrep de fleste av oss kjenner fra dagligtalen og vil si at vi forstår hva innebærer. Men når vi ser nærmere på fenomenet blir det tydelig at begrepet er omstridt (Rothstein 2018, 7; Heywood 2015). Både definisjonen og også målingen av fenomenet er tema for debatt innenfor samfunnsvitenskapen og politisk filosofi. Som mange andre sentrale

begreper blir korrupsjonsbegrepet mer komplisert jo mer vi analyserer det, og hvordan det defineres har i sin tur konsekvenser for forskningen på feltet. Så selv om fokuset for denne oppgaven ikke er å komme fram til det endelige svaret på hva korrupsjon innebærer, er det nyttig å studere den vanligste definisjonen og innvendinger til denne, og å reflektere over hva dette betyr for forskningen.

Ordet korrupsjon stammer opprinnelig fra de latinske ordene *corruptio* (fordervelse) og *corrumpo* (forderve, ødelegge) og henger tett sammen med verbet *korrumpere* (Johanssen, Nygaard og Screiner 1998, 154). Korrupsjon betyr altså at noe blir ødelagt eller fordervet. Begrepet brukes vanligvis om institusjoner og prosesser i samfunnet, eller om mennesker og deres moralske karakter. En av de vanligste definisjonene i litteraturen er at korrupsjon er

«misbruk av makt i betrodde stillinger for privat gevinst» (Treisman 2007, 211; Transparency International).

Selv om den ikke er uten kritikere er denne definisjonen mye brukt og innkapsler tre kjerneelementer av korrupsjon (U4 2022):

1. Misbruk

Korrupsjon innebærer brudd på atferdsnormer eller profesjonelle forpliktelser – eksplisitte eller implisitte – som er knyttet til verv eller posisjoner. Forestillingen innebærer beslutningstaking uten nødvendig upartiskhet, i strid med offentlig politikk eller mer generelt mot allmenne interesser.

2. Betrodd makt

Korrupsjon oppstår når en person misbruker autoriteten som stammer fra rollen personen har. Dette kan være både formelle, profesjonelle, uformelle og tradisjonelle roller.

Denne formuleringen dekker altså ikke bare offentlige tjenstepersoner, men også enkeltpersoner som arbeider i privat sektor, media, sivilsamfunnsaktører og religiøse ledere. Den dekker også personer som har sedvanemyndighet i lokalsamfunn.

3. Privat gevinst

Gevinsten realisert gjennom korrupsjon er privat fordi den ikke gagnar enheten eller kollektivet som tjenstepersonen er betrodd å representere eller tjene. Privat vinning uttrykker det motsatte av offentlig gode. Gevinst kan være mer enn penger og materielle goder. Det kan også være makt og innflytelse, eller fordeler som seksuelle tjenester. Gevinsten trenger heller ikke gå direkte til den aktuelle tjenstepersonen: den kan også komme et utpekt familiemedlem, en venn, en kollega eller et politisk parti til gode.

Korrupsjon involverer ifølge denne definisjonen alltid disse tre elementene (U4 2022). Den kan imidlertid ta svært forskjellige former. Rollene til ulike deltakere og mottakere kan også variere betydelig. For eksempel, i noen tilfeller av bestikkelser, er den som bestikker en villig, proaktiv part som søker en utilbørlig fordel. I andre settinger, spesielt der hvor korrupsjon er systemisk, har folk ikke noe annet valg enn å betale bestikkelse for å få tilgang til offentlige tjenester som de formelt sett har rett på, som helse eller utdanning (Miller 2018). Offentlige tjenesteytere kan også bli presset til å ta imot bestikkelser av sine overordnede eller klienter. Motivet for den korruperte handlingen trenger altså hverken å være at en ønsker å skaffe seg en utilbørlig fordel eller at en står inne for de uønskede konsekvensene handlingen medfører på personlig eller samfunnsnivå.

Den rådende definisjonen av korrupsjon som misbruk av betrodd makt for privat vinning skiller ikke mellom dens mange typer og mønstre. Den sier heller ikke noe om insentivene eller pressene som motiverer dem. Definisjonen hjelper oss imidlertid med å skille korrupsjon fra andre typer forseelser, for eksempel diskriminering eller dårlig ledelse. (Mens enkelte korrupsjonsdefinisjoner vil regne dårlig ledelse som en form for korrupsjon (Miller 2018)).

Definisjonen hjelper oss også med å definere beslektede begreper, som for eksempel interessekonflikter. Dette er situasjoner der en enkeltperson må velge mellom en privat interesse på den ene siden og forpliktelser som følger av betrodd plikt på den andre siden. Ifølge definisjonen vår innebærer korrupsjon alltid en interessekonflikt, men ikke alle interessekonflikter resulterer i en korrupt handling. Personen kan velge å ignorere den private interessen og handle som plikten krever.

Kritikk av definisjonen

Det meste av forskningen som diskuteres i denne oppgaven benytter seg av en korrupsjonsdefinisjon som ligner den som er presentert her. Likevel ønsker jeg å belyse noe av kritikken mot denne. Målet er ikke å gi et komplett bilde av alle konseptualiseringene som finnes, men heller å belyse noen viktige innvendinger og alternative måter å tenke korrupsjon på. Fordi korrupsjon ofte foregår i gråsonen mellom det legale og illegale er det vanskelig å definere og måle, og det kan tenkes at det er umulig å komme fram til en definisjon som treffer alle tilfeller av korrupsjon på en god måte og samtidig evner å avgrense mot andre fenomener på en meningsfull måte.

Hva med korrupsjon ut ifra gode hensikter? En del slike tilfeller rommes av forståelsen etablert over av privat gevinst, men hva med handlinger der den gode intensjonen gjelder samfunnet som helhet? Seumas Miller (2018) tar til orde for at også korruperte handlinger som gjøres ut ifra gode hensikter, såkalt *noble corruption* (Messick og Schütte 2015, 5), må regnes som tilfeller av korrupsjon. Et eksempel Miller trekker fram er en politimann som fabrikkerer bevis for å sikre en domfellelse, ikke for å heve sin egen eller andres posisjon, men for hindre at en antatt skyldig person går fri. Selv i tilfeller der personen som dømmes faktisk er skyldig vil en slik fabrikkering være en korrumperting av rettsprosessen. Det finnes en rekke andre eksempler på tilfeller der det å bøye reglene kan komme enheten eller kollektivet som tjenestepersonen er betrodd å representere til gode, og at det derfor ikke er snakk om noen privat gevinst. Å bedømme hvorvidt handlinger er korruperte ut fra intensjonen bak handlingen er også problematisk, fordi det ofte ikke er mulig å forutse konsekvensene. La oss for eksempel si at politimannen fra eksempelet over har en feilaktig overbevisning om skylden til personen han fabrikkerer bevis mot. I dette tilfellet sørger han for å gjøre noe som

ikke kommer samfunnet eller institusjonen sin til gode, nemlig å få en uskyldig person dømt. Likevel gjør han det ut fra gode hensikter. På den andre siden kan vi se for oss misbruk av betrodd makt ut fra umoralske intensjoner som likevel får uforutsette positive og allmennyttige konsekvenser. Vi støter her på problemet om hvorvidt det er handlingen i seg selv, intensjonen bak, eller resultatet - eller en kombinasjon av de tre - som skal få være avgjørende for om noe regnes som korrupsjon eller ikke.

En annen kritikk er knyttet til engangshandlinger og flergangshandlinger. Enkelte handlinger, som for eksempel en bestikkelse, regner vi som korrupsjon selv om den kun forekommer én gang. Andre typer handlinger, som for eksempel en gratis kaffekopp fra en kaféeier til en politibetjent er vanskeligere å klart definere. De fleste vil nok ikke regne en kaffekopp som korrupsjon, samtidig kan vi se for oss at en rekke gratis kaffekopper over tid kan skape et forhold som legger til rette for forskjellsbehandling og korrupsjon. Akkurat hvilken kaffekopp det var som tippet vektskålen er umulig å si, og mange vil nok ikke heller regne det samlede antallet kaffekopper for korrupsjon dersom det ikke har ført til noe misbruk av betrodd makt fra politiets side. Et annet moment her er i hvilken grad begge parter er bevisste på den korrupte relasjonen. Om kaféeieren ikke gir kaffekoppene til politibetjenten med formål om å oppnå forskjellsbehandling, er det da korrupsjon?

Det er også knyttet usikkerhet til den nøyaktige betydningen av ordet misbruk. Hva som defineres som misbruk er avhengig av den kulturelle konteksten og kan debatteres. I den norske straffeloven (§ 387 a) er korrupsjon definert som å kreve, motta eller akseptere et tilbud om en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag, eller å gi eller tilby noen en utilbørlig fordel i anledning av utøvelsen av stilling, verv eller utføringen av oppdrag. I den norske loven, som omfatter korrupsjon som involverer norske og utenlandske offentlige tjenestemenn og private aktører, kriminaliseres både mottaker og giver i relasjonen. Den omfatter også medvirkning til korrupsjon

Korrupsjonslover varierer imidlertid fra land til land og over tid og flere har argumentert for at også lovlige handlinger kan være korrupte (Miller 2018; Lessig 2011).

En siste og mer filosofisk innvending som Miller trekker fram handler om korrupsjon av personers moralske karakter. Han argumenterer for at også personers moralske egenskaper kan ha direkte konsekvens for deres rolleutøvelse. En dommer med et skjevt moralsk kompass kan for eksempel tenkes å ikke dømme i henhold til idealet om upartiskhet.

«It is plausible that corruption in general, including institutional corruption frequently, if not typically, involves the despoiling of the moral character of persons and in particular, in the case of institutional corruption, the despoiling of the moral character of institutional role occupants qua institutional role occupants. To this extent institutional corruption involves personal corruption and, thereby, connects institutional corruption to moral character. If the moral character of particular institutional role occupants, (e.g., police detectives), consists in large part of their possession of certain virtues definitive of the role in question (e.g., honesty, independence of mind, impartiality) then institutional corruption will frequently involve the displacement of those virtues in these role occupants by corresponding vices, (e.g., dishonesty, weak mindedness, bias); that is, institutional corruption will frequently involve institutional personal corruption.» (Miller 2018).

På grunn av disse og andre innvendinger mot den vanlige definisjonen om misbruk av betrodd makt for privat gevinst, er det flere som har tatt til orde for å utvide eller omdefinere korrupsjonsbegrepet (Søreide og Williams 2014; Philip og Dávid-Barret 2015; Miller 2018).

«An important challenge for current anticorruption efforts is the vastly different nature of different forms of corruption; differences which tend to be ignored in studies that employ the widely used, aggregate measures, such as the World Bank's Control of Corruption, or Transparency International's Corruption Perceptions Index. Specifically, anticorruption interventions may not have an equal effect across different forms of corruption, and such interventions may thereby need to be tailored to the type of corruption problem that they seek to address.» (Bauhr og Charron 2020, 93).

Som med andre konsepter og fenomener innenfor samfunnsvitenskap har måten en kategoriserer korrupsjon på en konsekvens for hvordan vitenskapelige undersøkelser gjøres. Ulike måter å inndele et fenomen på gjenspeiler hvilket fokus forskerne har, og kan bidra til å belyse ulike vinklinger av helheten. En av de vanligste måtene å skille mellom ulike former korrupsjon på er i kategoriene byråkratisk og politisk korrupsjon. Jeg vil også presentere en alternativ inndelingsmåte under, nemlig nøds- og grådighetskorrupsjon.

Byråkratisk- og politisk korrupsjon

Vi skiller gjerne mellom det som på norsk kan kalles for *politisk korrupsjon* og *byråkratisk korrupsjon* (U4 2022). Politisk korrupsjon (*grand corruption* på engelsk) finner sted høyt oppe i samfunnet og involverer aktører som lager regler og politikk, og tar sjefsavgjørelser. Den politiske korrupsjonen involverer ofte store pengesummer og verdier.

Byråkratisk korrupsjon eller småskalakorrupsjon (*petty corruption* på engelsk) forekommer mellom offentlige institusjoner og vanlige samfunnsborgere. Ifølge nettsidene til U4-senteret ved Chr. Michelsens Institutt (CMI) er byråkratisk korrupsjon bestikkelse knyttet til implementeringen av lover, og regler og reguleringer (U4 2022). Et eksempel er embetsmenn som kun frigir dokumenter dersom de mottar en ekstra betaling utover den offisielt fastsatte. Byråkratisk korrupsjon benyttes også om misbruk av makt i dagligdagse situasjoner, for eksempel hvis politibetjenter tar imot penger fra drosjesjåfører for å se gjennom fingrene på trafikkforseelsene deres.

Nøyaktig hvor grensen går mellom politisk korrupsjon og byråkratisk korrupsjon er uklart og det kan i mange tilfeller være snakk om en glidende overgang heller enn to dikotome fenomener. Korrupsjonskjeder kan for eksempel gå hele veien fra småskala byråkratisk korrupsjon oppover i hierarkiet og være en del av omfattende politisk korrupsjon.

En motivbasert inndeling: Nøds- og grådighetskorruptsjon

En alternativ måte å se på korrupsjon på er dele fenomenet opp basert på motivasjonen bak handlingen. Skillet mellom *nøds*korruptsjon og *grådighets*korruptsjon (need and greed corruption på engelsk) bygger på forestillingen om at motivene for å være korrupte varierer mellom ulike miljøer. De grunnleggende motivene for å betale en bestikkelse eller engasjere seg i korrupsjon er ifølge denne typologien enten nød eller grådighet (Bauhr 2012, 69). Borgere kan betale bestiktelser enten for å motta tjenester som de har lovlig rett til men som er betinget av å betale en bestikkelse ("nød"), eller for å motta fordeler som de ikke har lovlig rett til ("grådighet"). Forholdet mellom aktørene involvert i disse to formene for korrupsjon er forskjellige. Behovskorrupsjon bygger på tvang og utpressing, mens grådighetskorruptsjon bygger på samarbeid.

Til grunn for de mest brukte skillene mellom former for korrupsjon ligger omfanget av, eller lønnsomheten til ulike typer korrupsjon. Skillet mellom byråkratisk og politisk korrupsjon, for eksempel, involverer også omfanget og nivået på problemet. Uslander (2008) bruker denne distinksjonen i sin studie av ulikhet, og argumenterer for at byråkratisk korrupsjon vil ha en mindre effekt på ulikhet sammenlignet med politisk korrupsjon, siden byråkratisk korrupsjon er en form for korrupsjon på lavt nivå som involverer små pengesummer. Politisk korrupsjon, derimot, finner sted på høyere nivåer og involverer større summer og bidrar derfor mer til ulikhet. En annen vanlig distinksjon er Heidenheimers typologi basert på den moralske aksepten av korrupsjon, der byråkratisk korrupsjon har større sannsynlighet for å være "hvit" (Heidenheimer 2002; Uslander 2008) ettersom den er mer akseptabel blant publikum. Bauhr argumenterer for at å definere korrupsjonen ut ifra dens moralske aksept kan by på problemer da moral er kontekst- og kulturavhengig (2012, 70). Byråkratisk korrupsjon kan bli hvit fordi «alle» gjør det, eller fordi alle vet at en må gjøre det for å motta tjenester en har krav på. Men småskala korrupsjon er ikke hvit i sammenhenger og kontekster hvor den er svært uvanlig. Tilsvarende kan en embetsmann som tilbyr en slektning en jobb til tross for at personen mangler de nødvendige kvalifikasjonene, betraktes som hvit korrupsjon i mange deler av verden der dette er forventet praksis. I mange lavkorrupsjonssammenhenger anses imidlertid denne praksisen som uakseptabel oppførsel. Distinksjonen om moralsk aksept er altså knyttet til problemets omfang og klarer derfor, ifølge kritikerne av typologien, ikke å redegjøre for problemets art.

Bauhr argumenterer videre for at også størrelsen på summene eller verdiene som omsettes er relativ. De personlige kostnadene ved korrupsjon for noen som er involvert i nødskorrupsjon, som for eksempel å betale en bestikkelse for å motta helsehjelpen man har rett til, kan være svært høye i forhold til vedkommendes inntekt, selv om summen kan fremstå som minimal i forhold til summene det er snakk om i politisk korrupsjon. Motsatt kan ekstrainntekter, uansett hvor store, ha en minimal effekt på hverdagen til en person som allerede er velstående, selv om ekstrainntekten oppnådd ved korrupsjon fremstår som høy (2012, 70). Ifølge tilhengerne av nøds- og grådighetstypologien er derfor lønnsomheten eller omfanget av korrupsjonen utilstrekkelig for å tilstrekkelig forstå arten av disse korrupte handlingene og i hvilken grad de er påtrengende eller ikke. I motsetning til politisk korrupsjon kan grådighetskorrupsjon for eksempel forekomme på både liten og stor skala (målt i både den absolutte eller relative summen av penger som omsettes) og være mer eller mindre vanlig.

Mens nødskorrupsjon oftest er ulovlig, kan grådighetskorrupsjon være både lovlig og ulovlig. Forskjellen mellom de to formene for korrupsjon ligger i hvorvidt innbyggerne har juridisk rett til fordelene som det utbetales bestikkelser for. På samme måte som med det byråkratisk-politiske korrupsjonsskillet er det likevel også her slik at noen handlinger plasseres lettere i hver ende av et kontinuum der enkelte handlinger og tilfeller har elementer fra begge sider.

Rettslig uavhengighet, korrupsjon og risikofaktorer i rettsapparatet

Det typiske eksempelet en ser for seg når det snakkes om korrupsjon i rettsapparatet er dommere som mottar bestikkelser, men korrupsjon i rettsapparatet kan være mye mer. Begrepet inkluderer alle former for upassende innflytelse som kan skade upartiskheten i rettssystemet og kan involvere alle aktører innen rettssystemet som for eksempel advokater og folk i administrative stillinger (Gloppen 2014, 69; Messick og Schütte 2015; Helmke og Rosenbluth 2009; Klitgaard 1988). Ifølge Gloppen forekommer ikke korrupsjonen bare i forholdet mellom ansatte i og brukere av domstolene slik det kan være lett å tenke. Den involverer også de interne relasjonene innad i rettssystemet. Som diskutert over, trenger ikke gevinsten å være materiell. Eksempler på motiverende faktorer for korrupte handlinger i

rettsvesenet kan være seksuelle tjenester og yrkesmessige ambisjoner, eller et ønske om å unngå noe ubehagelig. I det sistnevnte tilfellet er det ofte snakk om trusler eller utpressing. Partisk beslutningstaking i domstolene dreier seg med andre ord om mer enn integriteten til personer som er involvert i rettssektoren. Det kan også være korrupsjon innad i rettsvesenshierarkiet og i relasjon mellom rettsvesenet og det politiske systemet. (Gloppen 2014, 69).

På samme måte er årsakene til korrupsjon innenfor domstolen varierte og komplekse. De kan stamme fra kulturelle, økonomiske, og politiske faktorer, eller strukturen til, og organiseringen av, det juridiske systemet. Noen av de vanligste årsakene til korrupsjon i domstolen er blant annet svake institusjonelle rammer og mangel på transparens, lave lønninger og utilstrekkelige midler, politisk innblanding og press, og den kulturelle konteksten. Disse er tett knyttet til typene korrupsjon som forekommer og vil bli presentert sammen med disse. Vi kan dele korrupsjon innenfor rettsektoren inn i underkategoriene *byråkratisk korrupsjon (petty corruption)*, *upassende politisk påvirkning*, og *upassende påvirkning gjennom rettsvesenets interne hierarki*. En viktig egenskap ved domstoler, som er tett knyttet til korrupsjonsnivået, og hvordan korrupsjonen kan forekomme er dommeres uavhengighet, og jeg vil derfor se på denne før underkategoriene over presenteres mer detaljert.

Rettslig uavhengighet

En viktig utfordring for juridiske systemer er balansen mellom behovet dommere og andre aktører i rettsektoren har for autonomi til å kunne ta uavhengige beslutninger, og samfunnets behov for tilsynsmekanismer for å kunne holde dem ansvarlige.

Dommeres uavhengighet bør ivaretas slik at politiske aktører og andre mektige interesser ikke kan påvirke de faglige beslutningene deres. Juridisk uavhengighet er essensielt for rettsstaten (Shetreet og Turenne 2013), og krever ikke bare autonomi i konstitusjonell forstand, det vil si maktfordeling mellom den utøvende, lovgivende og dømmende statsmakten, men også dommeres personlige uavhengighet slik at de står fritt til å avgjøre saker basert på fagkunnskapen deres og lover og regler. En uavhengig domstol er viktig for å begrense

regjeringens makt og beskytte individene og rettighetene deres i samfunnet (Kosař 2016). Dersom ikke domstolene framstår uavhengige kan dette også skade tilliten til rettssystemet (Voigt 2008).

Dommere og domstolene leverer imidlertid også en tjeneste til samfunnet i form av rettferdighet, og bør i likhet med andre tjenesteleverandører stå til ansvar for sine avgjørelser og handlinger. Dommere tar avgjørelser som påvirker livet og noen ganger eiendommen til den siktede før og under rettssaken. For eksempel tar dommeren stilling til om den siktede skal løslates mot kaushjon eller forbli i fengsel frem til og under rettssaken, og om hennes eiendom vil bli overtatt av staten ved domfellelse. Dommeren kan ha skjønn til å oppnevne en forsvarer for en ikke-representert tiltalt. Dommeren også kan ta stilling til forhåndsbegjæringer som kan avslutte saken eller gjøre domfellelse lettere, samt ta stilling til spørsmål som oppstår under rettssaken og som kan påvirke utfallet. I noen rettssystemer kan dommeren ha det eneste å si for om den tiltalte er skyldig, og i mange systemer er dommeren den som bestemmer straffutmålingen ved domfellelse (Jennett 2015, 30).

Dommere er ansvarlige for sine avgjørelser overfor høyere domstoler, men muligheten deres til å utvise skjønn kan lede til at de ikke bruker de samme standardene i alle saker. Dette kan bidra til å skjule korrupsjon. Dommere kan for eksempel sørge for at viktige beviser utelates, eller utsette en rettssak inntil viktige frister har utløpt og vitner eller ofre har blitt utilgjengelige (Jennett 2014; 2015, 30).

Innenfor rettsektoren er det likevel slik at åpenhet og ansvarlighet må balanseres med behovet for konfidensialitet og personvern. Selv om det finnes mange mulige måter dommeres skjønsmessige avgjørelser kan overvåkes på, er det likevel slik at lukkede domstoler noen ganger er nødvendig for for eksempel å beskytte identiteten til ofre eller vitner, beskytte detaljene i pågående etterforskning, eller beskytte nasjonal sikkerhet. På samme måte kan personvernrettigheter trumfe krav om utlevering av informasjon (Jennett, 2014; 2015).

Byråkratisk korrupsjon i rettssystemet

Som tidligere nevnt dreier byråkratisk korrupsjon seg om småskalakorrupsjon og involverer gjerne en privat og en offentlig aktør. Bestikkelser innenfor rettssystemet kan forekomme på mange måter, og inkluderer ulovlige bøter som domstolspersonell krever for å gjøre den jobben de skulle ha gjort uansett. Folk som benytter seg av domstolene betaler for å få saken sin gjennom systemet, påvirke utfallet, eller for å forsinke den. Bestikkelsene kan betales til dommere direkte, eller til advokater og folk i administrative stillinger for å fjerne dokumenter eller påvirke hvilken dommer som blir tildelt hvilken sak. Gloppen skriver at byråkratisk korrupsjon skaper et ekstra hinder for vanlige folk som ønsker å bruke rettssystemet, og formulerer det slik: “For poor people the sums involved may be prohibitive. Even where it does not directly affect case outcomes (and even more so when it does), bribery adds to the class bias of the justice system and strengthens exclusionary patterns based on gender, race, ethnicity, caste and so on.” (2014, 70).

Upassende politisk påvirkning i rettssystemet

Når politikere blander seg i rettsprosesser eller legger press på dommere står rettssystemets uavhengighet i fare. Det samme gjelder hvis dommere har en politisk bias eller en interesse av å tilfredsstille politikeres interesser (Helmke og Rosenbluth 2009). Illegitim politisk påvirkning på dommere forekommer på forskjellige måter. Der noen er mer åpenbare, slik som bestikkelser, utpressing og trusler, er andre mer indirekte. Dommere kan for eksempel bli utsatt for politisk påvirkning gjennom ansettelsesprosesser, hvor lenge dommene kan sitte i jobben, og finansieringen av domstolene. Eksemplene over reguleres av forholdet mellom domstolene, regjeringen, og den lovgivende forsamlingen. Et godt dokumentert tilfelle av politisk press og upassende påvirkning er korrupsjonsskandalen rundt Sør-Koreas tidligere president Park Geun-hye, som ble stilt for riksrett og fjernet fra vervet i 2017.

I løpet av etterforskningen ble det avslørt at Park-administrasjonen hadde utøvd betydelig politisk press på dommere og rettsvesenet for å sikre gunstige utfall for regjeringen i viktige rettssaker. Dette inkluderte utnevning av lojale dommere, manipulering av tidsplanen for rettssaker og innblanding i domstolenes beslutningsprosesser (Choe 2019).

Ansettelse og utnevnelser

Gjennomsiktige og merittbaserte ansettelses- og forfremmelsesprosesser bidrar til å sikre kompetente og uavhengige dommere (Dahlström og Lapuente 2017). Hvis den utøvende makten kontrollerer ansettelsene og utnevnelserne til domstolene, samt utplasseringen av dommere, kan det legge til rette for korrupsjon (Jennett 2015, 31; Buscaglia og Dakolias 1996).

Når regjeringen utnevner dommere kan det skade tilliten til domstolen uavhengig av om dommerne er partiske i sine avgjørelser eller ei (Gloppen 2014, 71). Problemet er at det kan se ut som regjeringen setter inn allierte i nøkkelposisjoner for å sikre sin egen makt. Også personer som ikke er eller framstår som venner av regjeringen kan i slike situasjoner vekke mistenksomhet. Som nevnt tidligere er manglende tillit til rettssystemet og domstolen et problem i seg selv uavhengig av om korrupsjon faktisk foregår.

De eller den utøvende makthaveren kan sørge for å utnevne folk som de kan påvirke uavhengig om disse var allierte i utgangspunktet eller ei. Dette betyr at den upassende politiske påvirkningen ikke nødvendigvis må skje gjennom allierte. Alt som er nødvendig er at den utøvende makten kan påvirke upartiskheten til noen i domstolen.

Det finnes mange måter reglene, som er laget for å hindre upassende påvirkning i utnevnelserprosessen, omgås. For eksempel kan nøytrale organer med ansvar for utvelgelse og utnevning av dommere bli fylt opp med allierte av regjeringen (Messick og Schütte 2015; Jennett 2015, 31; Gloppen 2014, 71). I andre tilfeller kan regjeringen under påskudd av å skulle oppnå et ellers legitimt mål, som for eksempel å modernisere domstolen eller sørge for bredere representasjon, innsette sine egne støttespillere. Et eksempel på dette er kvotering, som i utgangspunktet kan være et legitimt redskap for å øke kvinners eller minoritetsgruppers representasjon og deltakelse i domstolene, men som også kan fungere som et skalkeskjul for innsetting av regjeringens støttespillere (Goel og Nelson 2023). En FN-rapport fra 2021 dokumenterer denne bekymringen:

“The Special Rapporteur notes that, in consultations with female judges and prosecutors, concern was expressed that, under the guise of appointments based on a gender approach, political appointments may be concealed that are not compatible with the requirements of autonomy, independence and suitability. The Special Rapporteur considers it essential to promote diversity in the judiciary, but never at the expense of the independence of the people who sit on the courts.⁶⁸ (García-Sayán 2021, 12)”

Tidsbegrensning og stillingsvern

Hvor lenge og hvor trygt dommere sitter i stillingen sin er også et viktig aspekt. I land som Norge sitter dommere til de når pensjonsalder dersom de ønsker det, i USAs høyesterett på livstid, mens i andre land som for eksempel Tyskland, Italia og Sør-Korea og Japan sitter dommere i noen av domstolene kun i en tidsavgrenset periode av gangen. I Tysklands føderale forfatningsdomstol (Bundesverfassungsgericht) utnevnes dommere for en fast periode på 12 år (artikkel 94 i den tyske grunnloven, Bundesverfassungsgericht, 2023.), mens dommere ved andre føderale og statlige domstoler i Tyskland generelt ikke utnevnes med noen tidsbegrensning. Praksisen i land hvor dommere utnevnes for begrensede perioder varierer med hvorvidt dommere kun kan sitte en periode, slik som i den tyske føderale forfatningsdomstolen, eller om de kan få flere dersom de oppfyller visse kriterier. I Japan blir dommerne i høyesterett vurdert av folket etter parlamentsvalg og hvert tiende år etter det, mens dommere på lavere nivåer i utgangspunktet sitter perioder på 10 år med muligheten for å sitte flere perioder (courts.go.jp, 30-31).

Samfunnets behov for ansvarliggjøring gjør at det må finnes noen måter å disiplinere dommere på, samtidig som de ikke bør være avhengige av å «blidgjøre» politiske interesser for å beholde jobben. På samme måte som med kvoteringseksempelet over kan «opprydning» i domstolen i enkelte regimer være en forkledd måte for makthaverne å fjerne uavhengige dommere på. Det er derfor viktig at tydelige og transparente regler for hvordan og hvorfor

dommere kan avsettes, eller ikke få innvilget en ny periode er på plass. Dersom dommerne kun sitter i en tidsbegrenset periode vil de kunne få et insentiv til å holde seg inne med dem som eventuelt kan sikre dem forlengelse eller en god posisjon etter at de har gått av. Dårlige pensjonsordninger kan også gjøre dommere sårbare for økonomiske insentiver.

«Where the executive has the discretion to terminate or extend a judge's service, there is the risk that "cooperative" judges will be rewarded while those who do not rule in accordance with the executive's preferences will be sanctioned" (Jennett 2015, 31).

Samtidig kan det argumenteres for at en dommer også har et insentiv for å gjøre en god jobb for å få en ny periode eller stilling, så det er ikke så enkelt som at der det finnes et insentiv for å handle korrupt så forekommer korrupsjon. Det å være bevisste på hvilke incentiv som kan oppstå og fallgruvene som medfølger er likevel viktig for de som skal etablere tydelige og gjennomsiktede rammeverk for dommeres stillingsvern.

Upassende påvirkning gjennom internt hierarki i rettssystemet

Problemstillingen fra avsnittet over er også relevant for det interne hierarkiet i domstolen. Dommere og andre som jobber for domstolene kan være sårbare for påvirkning fra dem de avhenger av for å stige i gradene. På den måten kan det interne hierarkiet føre til korrupsjon. Det kan enten skje direkte gjennom at dommerne høyest oppe legger press på dem lenger nede i systemet, eller indirekte gjennom at de lenger nede antar at «feil type» avgjørelser kan føre til at en mister posisjonen sin (Jennett 2015, 29). På denne måten henger forekommende korrupsjon sammen med oppfatningen av at den forekommer.

En annen type misbruk av hierarkiet kan være at de på toppen sørger for å tildele saker til dommere som antas å helle mot et ønsket utfall.

Ofte er det dommere som trekkes frem når det snakkes om internt hierarki i domstolen, men alle ansatte som har noen over seg med makt over deres nåværende eller framtidige stilling vil kunne være utsatt for press dersom forholdene legger til rette for det (Herbert 2022, 8).

Budsjett, lønninger og andre goder

Den politiske fastsettelsen av lønninger og budsjetter for domstolene kan reise spørsmål om deres uavhengighet. Mens de fleste land har sikkerhetstiltak på plass for å sikre at denne prosessen ikke brukes til å påvirke rettsvesenet på upassende måte, eksisterer potensialet for konflikt. Samtidig krever offentlig ansvarlighet at offentlige midler, inkludert de som brukes til rettsvesenet, er underlagt demokratisk tilsyn.

I mange land fastsettes dommerlønninger uavhengig - enten av spesialutnevnte råd eller andre organer som er atskilt fra den utøvende og lovgivende grenen av regjeringen. I noen land har politikere en rolle i å fastsette budsjett og lønninger for domstolene.

Et eksempel er i USA hvor føderale dommere utnevnes av presidenten med råd og samtykke fra Senatet, og domstolens budsjett og dommeres lønninger bestemmes av kongressen. På samme måte velges dommere i noen av delstatene av folket, og lønningene deres blir bestemt av delstatskongressene. I andre land, som Mexico, Brasil og Argentina, har politikere en rolle i å fastsette dommerlønninger. I Mexico, for eksempel, legger presidenten fram et budsjettforslag for domstolene til kongressen, som godkjenner det endelige budsjettet og bestemmer lønnen til dommerne. Den meksikanske grunnloven fastsetter samtidig at godtgjørelsen mottatt av en offentlig tjenestemann, inkludert en dommerne i høyesterett, ikke kan reduseres i løpet av deres periode (Mexicos grunnlov, artikkel 94). I Argentina er lønningene til føderale dommere fastsatt av nasjonalt råd, som inkluderer representanter fra rettsvesenet, regjeringen, og kongressen. Det er viktig å nevne at ordninger som Argentina og Mexico har er der for å forhindre maktmisbruk fra politikernes side og at en viss grad av politisk involvering er formalisert og normal i mange demokratiske land. Ofte oppstår problemene når de formelle reglene omgås eller misbrukes.

Dersom politiske krefter kan påvirke både dommernes lønninger og de økonomiske rammene for domstolen generelt kan dommere bli utsatt for upassende påvirkning og press. Dersom domstolen får for lite penger kan de for eksempel komme til å slite med å behandle saksmengden på en tilfredsstillende måte. Lave lønninger, dårlige arbeidsforhold og andre sosioøkonomiske faktorer kan på sin side også legge til rette for korrupsjon siden underbetalte

dommere og domstolsansatte kan ha større insentiver og behov for å motta for eksempel bestikkelse (Stapenhurst 2000; Ríos-Figueroa 2007). Manglende ressurser gjør det vanskeligere for dommere å oppfylle mandatet sitt og bidrar derfor til å undergrave domstolens uavhengighet.

Eksempler Gloppen (2014, 72) trekker frem er fra Zambia og Malawi hvor tidspunktet for økning i dommernes lønninger og fordeler gjentatte ganger sammenfalt med ventende rettssaker som involverte den utøvende statsmakten.

Kulturelle årsaker til korrupsjon i domstolen

Kulturelle årsaker til korrupsjon i domstolen handler om samfunnets normer, verdier og holdninger til korrupt atferd, og flere funn støtter en assosiasjon mellom kultur og korrupsjonsnivå (Debski et al 2018; Barr og Serra 2010). Det kulturelle perspektivet handler ikke om fordømmer mot kulturer eller andre samfunn, men heller om å anerkjenne at den kulturelle konteksten spiller en rolle for individenes holdninger til korrupsjon innenfor rettsvesenet og samfunnet generelt.

Som vi var inne på med nøds- og grådighetsdistinksjonen tidligere, kan korrupsjon bli sett på som normalt og en nødvendig del av livet i samfunn der korrupsjon er utbredt (Bauhr 2012; Huntington 1968). Denne normaliseringen kan manifestere seg på en rekke måter, for eksempel utbredt aksept av bestikkelse som et middel for å fremskynde juridiske prosesser, eller oppfatningen om at personlige forbindelser kreves for å få rettfærdig behandling i domstolene. I noen kulturer spiller familiære og personlige forbindelser en betydelig rolle i sosiale og økonomiske interaksjoner, inkludert i fordelingen av jobber og ressurser (Banfield, 1958). Når korrupsjon normaliseres, kan enkeltpersoner innen rettsvesenet engasjere seg i korrupt oppførsel uten å frykte sosiale stigma eller ettervirkninger.

Videre kan kulturer med stor maktavstand eller lav tillit til institusjoner gi grobunn for korrupsjon innad i rettsvesenet. Der hvor det eksisterer en forventning om at makt er ulikt fordelt kan dommere og andre autoritetspersoner i samfunnet bli sett på som «over loven» og må derfor ikke svare for sine handlinger (Hofstede 1980). Om samfunn og kulturer med lav institusjonell tillit skriver Uslaner (2004) at dette kan føre til en «selvopplyllende profeti-effekt» hvor folk involverer seg i korrupsjon fordi de antar at andre gjør det samme.

Oppsummert kan vi slå fast at korrupsjon i rettsvesenet er et komplekst og mangefasettert problem som utgjør betydelige utfordringer for rettsstaten, menneskerettigheter og økonomisk utvikling over hele verden. For å fullstendig forstå fenomenets omfang er vi nødt til å se utover det typiske synet på korrupsjon som en bestikkelse betalt til en offentlig tjenesteperson for å tøyne reglene. Som eksemplene over viser, dreier korrupsjon innenfor rettsapparatet seg vel så mye om forventninger, antakelser, politisk press og hierarkiske strukturer. I tillegg spiller den institusjonelle og kulturelle konteksten en viktig rolle.

Blant tiltakene som foreslås for å redusere korrupsjonen er styrking av rettslig uavhengighet og åpenhet, og å utarbeide tydelige regler og ansvarlighetsmekanismer. Balansen mellom rettslig uavhengighet og muligheten for å holde dommere ansvarlige er viktig for at domstolen skal kunne tilby rettferdighet fri for upassende påvirkning samtidig som samfunnet har muligheten til å disiplinere og sanksjonere personer som handler i strid med mandatet sitt og de etablerte reglene for domstolen.

3. Kvinner og korrupsjon i domstolen

I denne delen av oppgaven vil jeg gå nærmere inn på det komplekse forholdet mellom kvinner, korrupsjon og domstolene, og særlig hvordan kvinner rammes av korrupsjon både i arbeidsliv innenfor domstolen og når de benytter seg av domstolens tjenester.

Forholdet mellom kvinner, korrupsjon og domstolen er komplekst. Litteraturen identifiserer flere viktige funn, selv om det bør bemerkes at resultatene i noen grad varierer avhengig av spesifikke kontekster, inkludert geografiske, sosiokulturelle og juridiske systemer. Kvinner er i mange land fortsatt underrepresentert i domstolen og særlig på de høyeste nivåene. En rekke hindringer, deriblant kjønnsdiskriminering og korrupsjon, er blant årsakene. Korrupsjon har en større samlet negativ innvirkning på kvinner enn på menn. Dette skyldes blant annet at kvinner oftere blir ekskludert fra innsidenettverk, at korrupsjon styrker ulikhet og utsatthet, at kvinner er uforholdsmessig berørt av korrupsjon som påvirker offentlige tjenester, og at kvinner er mer utsatt for seksuell utpressing - også kjent som «sextortion». Samtidig antas kvinner å opptre mindre korrupt og det finnes en sterk statistisk sammenheng mellom

kvinnelig representasjon i lovgivende forsamlinger og lavere korrupsjon som det også spekuleres i om kan gjelde for domstolen (Herbert 2022; Bauhr og Charron 2021). Videre knytter litteraturen en rekke andre positive effekter til å øke kvinneandelen i domstolen spesielt, og en mer mangfoldig domstolssammensetning generelt.

En mangfoldig domstol er et gode

«An independent, impartial judiciary and prosecution system committed to gender equality is crucial for the realization of human rights, the strengthening of democracy, the inclusion of all voices in matters of public interest and the eradication of gender-based violence against women. For this reason, the equal representation of women and men in the system of administration of justice is both an objective in itself and an essential condition for the equitable and effective protection of human rights and substantive equality.

A diverse composition brings different voices and perspectives to the judiciary and reinforces the legitimacy of the judiciary and the prosecution service. The effective implementation of tools and policies aimed at equal and proportional representation in the judiciary and the prosecution service is the exercise of a right and does not imply a concession to a particular group, but rather the pursuit of a benefit for the general good and society as a whole.” (García-Sayán 2021, 5).

Kvinnelig representasjon i og tilgang til domstolene ses av mange som en nødvendighet for et moderne demokratisk og likestilt samfunn. Utover rettferdighetsargumentet om at alle burde ha samme muligheter til karrierer innenfor, og å benytte seg av, rettsvesenet (Goetz 2007), underbygger mange funn også at kvinners tilstedeværelse i rettsvesenet er en katalysator for utvikling av sterke, uavhengige, tilgjengelige og kjønnsensitive rettsinstitusjoner, og mer generelt oppnåelse av kjønnsrettferdighet i samfunnet.

Forskere hevder at et mer kjønns mangfoldig rettsvesen bedre representerer demografien til befolkningen og øker den opplevde legitimiteten til rettsinstitusjoner (Malleon 2003). Denne ideen om deskriptiv representasjon er forankret i prinsippet om at domstoler skal gjenspeile mangfoldet i samfunnet, og at representasjon ikke bare handle om tall, men også om evnen til

å bringe et mangfold av perspektiver til rettsprosessen. Tilstedeværelsen av kvinnelige dommere blir også sett på som viktig på grunn av den symbolske effekten det har (Tøraasen 2022, 58). Å ha kvinner på benken kan utfordre tradisjonelle kjønnsroller og stereotyper, inspirere andre kvinner til å forfølge juridiske karrierer og fremme offentlig tillit til rettssystemet (Rackley 2012; Kenney 2013). Det å øke kvinners deltakelse i rettsvesenet er derfor blitt et viktig utviklingsmål globalt (García-Sayán 2021; E/ESCWA/ECW/2019/2) (Sieder, Braconnier og De León 2022). Noen studier foreslår at en mer kjønnsbalansert domstol kan bidra til mer gjennomsiktighet og etisk beslutningstaking Bauhr et al.2019; Bauhr og Charron 2021; Lawless 2015). I casestudier fra arabiske land (E/ESCWA/ECW/2019/2) ble kvinners tilstedeværelse knyttet til mer kjønns sensitiv behandling av saker, økt forståelse av domstolens rolle i å beskytte kvinner fra vold, og en hyggeligere atmosfære i rettsalen. Studiene fant at tilstedeværelsen av kvinnelige dommere ga kvinner mot til å benytte seg av juridiske mekanismer når rettighetene deres var blitt krenket. I tillegg ble kvinnelige dommere sett på som mindre mottakelige for korrupsjon og politisk press, og derfor ansett for å bidra til uavhengigheten til domstolene og kvaliteten på rettsavgjørelsene. (E/ESCWA/ECW/2019/2 side 7). Zheng, Ai og Liu (2017, 171) finner at kvinner ofte presterer bedre enn sine mannlige kollegaer i kinesiske domstoler. På den andre siden finner Sieder, Braconnier og De León (2022) at kvinner i høyere posisjoner i Guatemala ikke har ført til en mer legitim domstol eller større folkelig tiltro til institusjonen. Forfatterne peker på flere sammenhengende faktorer knyttet til en pågående demokratisk tilbakegang og politisk overtakelse av rettssystemet som viktigere i dette tilfellet.

På grunn av de antatte fordelene med en kjønnsbalansert domstol og ønsket om mer likestilling har mange land begynt med kvotering for å øke antallet kvinner, og internasjonale organisasjoner som FN promoterer aktivt tiltak for å adressere utfordringene som vi skal se nærmere på under. Samtidig er kjønnskvote i domstolen et kontroversielt tema (Malleon 2009; 2014; Goel og Nelson 2023).

En viktig kritikk av ønsket om å sette inn flere kvinner, eller snarere argumentasjonen for hvorfor en ønsker å gjøre dette, kommer fra feministiske forskere som blant andre Goetz (2007) og Phillips (1991). Disse kritiserer hvordan kvinners deltakelse blir fremstilt som et verktøy og ikke som et mål i seg selv, og stiller også spørsmål ved deler av teorigrunnlaget.

Goetz skriver for eksempel at selv om det finnes mange eksempler på at kvinners inkludering i politikken kan føre til bedre resultater, finnes det også eksempler på overgrep og ukulturer i kvinnedominerte miljøer (2007, 93). Ifølge Goetz har mange aktivister og tilhengere av å inkludere kvinner bidratt til et instrumentalistisk syn om at bare en setter inn kvinner, så vil de virke konfliktmodererende og berike det politiske livet i en mer medfølende retning. Dette synet baserer seg delvis på en essensialistisk forventning om kvinner som «det mer rettferdige kjønn» (the fairer sex), med særegne egenskaper knyttet til seg som gruppe. Denne essensialistiske «fellen» er det fort gjort å gå i både når en ser på forholdet mellom kvinner og domstolen og mellom kvinner og korrupsjon. Selv om forskning etterhvert har etablert at det er en sammenheng mellom økt kvinnelig deltakelse og flere positive konsekvenser (som blant andre dem nevnt over og flere som nevnes under) er det likevel ikke slik at disse gjør det mulig å forutse enkelte kvinner som blir inkludert eller oppnår maktposisjoners atferd. Såkalte forskjellsargumenter leder ofte til et syn på menn og kvinner som to distinkte og adskilte grupper og risikerer å glemme den store variasjonen innad og overlappen mellom de to kategoriene. Kenney skriver at vi fortsatt kan lære mye av å bruke kjønn som en variabel, men bare hvis det går hånd i hånd med en forståelse av kjønn som en sosial prosess som er mer kompleks enn essensialistiske og binære forståelser av begrepet (2013, 4). Videre trekker hun frem en undersøkelse som viser at det ikke er noen enighet blant kvinnelige amerikanske dommere om hvorvidt kjønn utgjorde en viktig forskjell (2013, 5-6).

“Women are seen as instruments to achieve a broader development goal, not welcomed to public office as a matter of their democratic and employment rights. The new stress on women’s gender as a useful instrument for good governance is another example of the dangers of using the notion of ‘women’ as a single category in social analysis and in development policy. Critical social differences between women disappear before the presumed fact of the probity and virtues inherent to their gender.”
(Goetz 2007, 88)

Underrepresentasjon og utfordringer for kvinners deltakelse

En FN-rapport fra 2021 dokumenterer en rekke hindringer som begrenser kvinners tilgang til karrierer innenfor rettsapparatet og framgangen deres der. Kjønnsdiskriminering innenfor rettsapparatet stammer fra en rekke institusjonelle, strukturelle og kulturelle barrierer som fører til en underrepresentasjon av kvinner i maktposisjoner eller til at deres deltakelse begrenses til visse deler av rettssystemet. Rapporten peker på kjønnsstereotyper som en av hovedårsakene til det lave antallet kvinnelige dommere i ulike domstoler og sier at disse også fører til at kvinnelige dommere møter ulike former for aggresjon og trakassering på jobb (García-Sayán 2021).

Når vi ser på de ulike verdensdelene er det Europa som har den høyeste prosentandelen kvinnelige dommere med 54%, etterfulgt av Nord- og Sør-Amerika med 51%. Oseania, Afrika og Asia har færre kvinnelige dommere med henholdsvis 31, 30 og 29% (García-Sayán 2021, 5)

Det er imidlertid stor variasjon mellom enkeltland innenfor de ulike verdensdelene. Latvia og Romania har for eksempel henholdsvis 81% og 79% kvinnelige dommere, mens Armenia og Aserbajdsjan, som i denne rapporten også er inkludert i Europa, bare har henholdsvis 25% og 15%.

61% av dommerne på Madagaskar og Mauritius er kvinner til tross for det lave gjennomsnittet for Afrika. Blant landene med færrest dommere finner vi blant andre Pakistan, Saudi-Arabia, Egypt og De Forente Arabiske Emiratene som alle har under 1% kvinnelige dommere.

Dataene analysert i rapporten viser at den generelle trenden de siste årene er at andelen kvinner i domstolen har gått opp. Dette gjelder både dommere og påtalemyndigheten. Samtidig finner rapporten at kvinner globalt er mindre representert jo høyere oppover i domstolshierarkiet en kommer. Kvinners deltakelse og innflytelse blir også flere steder begrenset til områder som regnes som mer «sosiale». I Pakistan er for eksempel alle

dommerne i familiedomstoler kvinner til tross for at den store overvekten av dommere i landet er menn (García-Sayán 2021, 22).

Rapporten peker videre på en rekke utfordringer for kvinner i rettssektoren, som vi finner igjen i litteraturen om kvinner og korrupsjon. Arbeids- og ansettelsesvilkår som ved første øyekast kan virke rettferdige har flere steder en ulik påvirkning på kvinner og menn, da kvinner mange steder har hovedansvaret hjemme. Dersom det ikke finnes gode ordninger for delt ansvar, barnehage, fødselspermisjon, vil det for kvinner være langt vanskeligere å møte disse vilkårene enn for menn. Fravær i forbindelse med fødselspermisjon eller færre timer jobbet utenfor arbeidstid gir kvinner mindre ansiennitet og erfaring og fører derfor til at de ikke kan konkurrere på likt grunnlag med sine mannlige kollegaer. Dette gjelder også for utdanningen som kreves og antallet timer det forventes at en jobber utenfor «normal» arbeidstid. Kvinner tjener ofte mindre enn menn og den økonomiske kostnaden knyttet til den nødvendige utdanningen kan derfor også virke som et hinder.

Kjønnsstereotyper, diskriminering og «tradisjonelle» kjønnsroller spiller også en viktig rolle (Rackley 2012, 58). I land der domstolene mangler åpenhet i ansettelses- og forfremmelsesprosessen, eller i tildelingen av saker, hindres kvinners deltakelse og karrieremuligheter. (Sieder, Braconnier og De León 2022). Dette gjenspeiler seg i den allerede nevnte statistikken som viser at kvinner jevnt over er mindre representert jo høyere en kommer i domstolshierarkiet. I land som tilsynelatende har en høy andel kvinner arbeider de aller fleste av disse på lavere nivåer. Undersøkelser fra Latin-Amerika viser at den begrensede deltakelsen til kvinner i ansettelses- og forfremmelsesprosesser fører til en slags korporatisme som sementerer diskriminering av kvinner, siden det er menn som ansetter og utnevner andre menn til disse posisjonene. Ifølge undersøkelsene er denne atferden så internalisert at kvinner holdes utenfor disse prosessene (side 12. note 67) (Herbert 2022, 2). Rackley beskriver prosessen som «homosocial reproduction» altså at menn velger menn som likner dem selv (2012, 67). Et konkret eksempel her er Haiti hvor Tøraasen skriver:

«The absence of women from political institutions has influenced today's institutional culture, in which "the masculine ideal underpins institutional structures, practices and

norms” (...). This has created largely male networks of power, where women are disadvantaged as “outsiders” and rarely have access)” (2022, 49)

Rettferdige og meritokratiske rekrutteringsmekanismer gjør at flere kvinner slipper til, mens politiske utnevnelser og mindre transparente systemer kommer de allerede etablerte som da oftest er menn til gode (Tøraasen 2022; Bjarnegård 2013). Selv om trakassering og seksuell trakassering er forbudt i de fleste land, opplever kvinnelige dommere mange steder i verden at dette er normalisert (side 12).

Korrupsjon rammer kvinner hardest og hindrer deres deltakelse

Korrupsjon er også en stor hindring for kvinners likeverdige deltakelse. Transparency International slår fast at det er konsensus om at korrupsjon påvirker menn og kvinner forskjellig, og at kvinner, som også representerer en høyere andel av verdens fattige, rammes hardest. Korrupsjon viderefører allerede eksisterende diskriminerende mønstre og fordommer basert på kjønn, etnisitet og klasse (Gloppen 2014, 70).

«Corruption also hinders progress towards gender equality and presents a barrier for women to gain full access to their civic, social and economic rights. Understanding the complex relationship between gender and corruption is therefore an essential step towards furthering women’s rights and eventually levelling the playing field between women and men.” (Transparency 2016)

På den ene siden virker det å være enighet om at kvinner blir uproporsjonalt rammet av de negative effektene av korrupsjon, samtidig som at kvinners deltakelse kan føre til mindre korrupsjon.

“There are clear correlations between gender and corruption. On the one hand, women suffer disproportionately from the effects of corruption, as women are overrepresented

among the world's poor. On the other hand, women themselves, compared to men, tend to be less involved in corrupt transactions.” (Stensöta, Wängnerud og Svensson 2014, 475).

I mange sammenhenger og samfunn er kvinner fortsatt regnet som outsiders og er derfor ekskludert fra korrupsjonsnettverk som kan gi fordeler og beskytte mot utpressing (Goetz 2007). I tillegg er kvinner i utgangspunktet mer utsatt for seksuell utpressing og rammes derfor hardere når korrupte forhold legger til rette for dette (Herbert 2022, 4). Dette gjelder både for kvinner som ansatte og brukere av domstolen. Et eksempel på hvordan manglende likestilling samhandler med rettslig korrupsjon er hvordan saker om seksuell vold håndteres på Haiti. Joseph og Phillips (2016, 196) forklarer at korrupsjon er spesielt fremtredende i tilfeller av seksuell vold mot kvinner på grunn av «sexisme kombinert med påvirkningen av penger», da kvinner ikke bare er de fattige og prøver å utfordre de mektige, men de entrer også et område som tradisjonelt er kvinnefiendtlig. Den høye graden av korrupsjon gjennom utpressing og bestikkelser fra politiet og i domstolene gjør det spesielt vanskelig for kvinner å få tilgang til rettferdighet.

Oppsummering

Kvinner er i mange land fortsatt underrepresentert i domstolene og rettsapparatet, og dette skyldes et komplekst årsaksbilde. Samtidig er økt kvinnelig representasjon linket til en rekke positive effekter både med tanke på likestilling og kvinners rettigheter og kvaliteten på domsavgjørelsene. Kvinnelige dommere anses også noen steder for å være mindre korrupte og mindre mottakelige for politisk press. Samtidig rammes kvinner hardere av korrupsjon i domstolen enn menn, og korrupsjon er ofte en av årsakene som det pekes på når en lister opp hindringer for kvinners karriere og likebehandling i rettsapparatet.

Noen relevante spørsmål melder seg: Er mindre korrupte land mer likestilte fordi korrupsjon hindrer kvinners deltakelse? Eller fører kvinnenes deltakelse til mindre korrupsjon? Er mer

likestilte land også mer demokratiske generelt og har derfor et mer velfungerende rettssystem? For å gjøre det hele enda mer komplisert virker ikke korrupsjon å være lineært assosiert med graden av demokrati, men heller følge en buet kurve der mindre og mer demokratiske land opplever mindre korrupsjon enn dem i midten (McMann et al 2020). Mange av de samme mekanismene og tiltakene som for eksempel mer åpenhet som anbefales for å bedre kjønnsbalansen kan også føre til mindre korrupsjon, og siden vi har sett at korrupsjon kan være et hinder for kvinners deltakelse vil det være naturlig å slutte at korrupsjonsreducerende tiltak kan hjelpe på kvinners tilgang og deltakelse i domstolene. Sammenhengen mellom korrupsjon, kjønn og deltakelse innenfor domstolen er derfor komplisert og det kan være vanskelig å se hva som forårsaker hvilke effekter. Det er heller ikke irrasjonelt å se for seg at kausaliteten går begge veier. Mindre korrupsjon kan føre til mer likestilling og mer likestilling kan føre til mindre korrupsjon. Mange av tiltakene for å redusere korrupsjon i domstolen kan føre til bedre vilkår for kvinner og andre marginaliserte grupper både som arbeidstakere og i benyttelsen av tjenester.

Er kvinnelige dommere mindre korrupte enn sine mannlige kollegaer?

“All forms of corruption are difficult to study as the imperative is one of secrecy. Judicial corruption is even more opaque as there is more limited public scrutiny of the judicial sector compared to political and bureaucratic sectors e.g. due to private hearings for judicial misconduct; lawyer-client confidentiality; and closed courts to protect the identify of victims, witnesses, and national security (...). It is also complex to separate out judicial corruption from interconnected and related forms of corruption in the police, lawyers in private practice, and public agencies. Meanwhile, data on gender characteristics is limited in most countries of the world, and even more so related to corruption.» (Herbert 2022, 3).

«In our 22 interviews in Zhejiang, we asked every informant whether or not women judges have advantages in preventing judicial corruption than their male colleagues and, if so, why. All but three judges (...) acknowledged that women were less likely than men to take bribes or engage in other forms of corruption. Although we were

unable to ask the same questions systematically in the other four provinces, the advantage of women in preventing corruption was also confirmed by many interviewees (...). However, there was no consensus among the interviewees on whether or not this advantage would help women judges get promotion. More frequently, we were told that it would help women in annual reviews and judicial awards.» (Zheng, Ai og Liu 2017, 191)

“Why are female judges generally less corrupt than male judges? One frequently mentioned reason is that women spent more of their spare time taking care of the family rather than participating in social activities in restaurants or karaoke bars (...). Their deficiency in social and cultural capital in the court’s masculine culture also makes it harder for them to engage in such activities, even if they were willing to do so. In other words, women’s image as the “fairer sex” at least partially reflects their limited access to politics and fewer opportunities for corruption than men (Goetz 2007). By contrast, male judges are often tempted by litigants and their lawyers to participate in social activities, during which bribery and other forms of corruption frequently occur. A judge in the enforcement division of an intermediate court in Zhejiang explained this difference as follows:” (Zheng, Ai og Liu 2017, 192)

I dette kapitlet vil jeg forsøke å nærme meg svaret på oppgavens innledende spørsmål, nemlig om kvinner i domstolen er mindre korruperte enn sine mannlige kolleger.

Det er gjort svært lite forskning på hvorvidt det eksisterer forskjeller i korrupert atferd mellom kjønnene innenfor rettsapparatet og jeg ser derfor på sentrale funn fra litteraturen om korrupsjon og kjønn generelt, hvor den rådende konsensusen er at kvinner er mindre assosiert med korrupsjon enn menn, for å kunne danne et teorigrunnlag for korrupert atferd og kjønn innenfor domstolen. Hvorvidt og i hvilken grad funnene om politisk korrupsjon og kjønn er nyttige for og kan overføres til korrupsjon innenfor rettsapparatet og kjønn er ikke tydelig i litteraturen. Mens disse sektorene deler noen kjennetegn, har de også viktige forskjeller, for eksempel når det gjelder konfidensialitet og åpenhet, arbeidsfaglig kompetanse, selekterings- og ansettelsesprosesser og så videre (Herbert 2022, 5). Disse egenskapene varierer også på tvers av land og kulturer. Det finnes flere anekdotiske funn og observasjoner om at kvinnelige dommere er mindre korruperte, og at kvinnelig representasjon i domstolene er assosiert med

mindre korrupsjon. Respondenter i Zheng, Ai og Lius studie av det kinesiske rettssystemet svarer at kvinnelige dommere opptrer mindre korrupt enn sine mannlige kollegaer (2017, 192). Kvinner ble også ansett av respondentene som mindre korruperte innenfor de arabiske domstolene nevnt i forrige del (E/ESCWA/ECW/2019/2), mens Tøraasens respondenter fra en casestudie om Haiti beskriver hvordan en mannsdominert kultur både har holdt kvinner utenfor domstolen og begrenset mulighetene deres til å delta i korrupsjon (2022, 49). De få indisiene vi har taler altså i hvert fall ikke imot at en sammenheng mellom kvinner og korrupsjon kan eksistere også innenfor domstolene.

I de siste to tiårene etter at Dollar et al. (2001) berømte artikkel fant en statistisk sammenheng mellom andelen kvinner i folkevalgte embeter og lavere nivåer av korrupsjon har det foregått en debatt om kvinner er mindre korruperte enn menn. Etter hvert har flere studier konsekvent funnet belegg for denne sammenhengen (Agerberg 2014; Bauhr et al., 2019; Bauhr og Charron 2021; Esarey & Chirillo, 2013; Esarey & Schwindt-Bayer, 2019; Hao, Change, og Sun 2018; Swamy et al., 2001; Watson & Moreland, 2014). Videre har forskere funnet at kvinner ofte er mindre involvert i korrupsjon enn menn på individnivå (Bailey og Paras 2006; Treisman 2007; Melnykovska og Michailova 2009; Wängnerud 2012, 230; Frank, Lambsdorff, og Boehm 2011). Mens internasjonale organisasjoner, givere og beslutningstakere har ivret etter å inkorporere denne mulige gunstige effekten i deres argumentasjon for hvorfor andelen kvinner i folkevalgte embeter bør økes rundt om i verden (Goetz 2007, 87; Towns, 2010, s. 158; Transparency International, 2016; E/ESCWA/ECW/2019/2) fortsetter debatten om hvordan og hvorfor denne effekten oppstår, hva den egentlig skyldes, om den vil vare over tid, og om det egentlig gir mening å operere med kjønn som kategori (Goetz 2007; Wängnerud 2012; Jackson 2020; Bauhr og Charron 2021).

Flere teorier om hvorfor det er en sammenheng mellom kvinner og korrupsjon har blitt utviklet de siste tiårene. Jeg støtter meg til Bauhr og Charrons (2021) analyse når jeg velger å dele litteraturen inn i to hovedretninger – endogene og eksogene teorier.

Kort forklart går de endogene teoriene ut på at kvinner fører til mindre korrupsjon gjennom sine handlingsmønstre (tilhørende kommer de ulike teoriene med forklaringer til hvorfor disse er annerledes enn menns handlingsmønstre), mens de eksogene fokuserer på kvinners mulighet til å være korruperte. Ifølge de sistnevnte skyldes sammenhengen mellom kvinnelig

deltakelse og lavere korrupsjonsnivå at kvinner holdes utenfor etablerte korrupsjonsnettverk og at de derfor ikke har mulighet til å være så korruperte som de allerede veletablerte mennene.

Endogene forklaringer

Tidlige studier av sammenhengen mellom kvinners representasjon og korrupsjon antydte at kvinner sosialiseres til å være mer ærlige og pålitelige enn menn (Dollar et al., 2001).

Forskere som Eagly og Crowley (1986) og Goertzel (1983) argumenterte for at kvinner har en tilbøyelighet til mer sosialt orienterte handlinger (socially minded /pro social actions) enn menn, og dermed har høyere sannsynlighet for å engasjere seg i hjelpende atferd og å basere velgeratferden sin på sosiale bekymringer. Flere studier har rettet spesiell oppmerksomhet mot forestillingen om at kvinner er mindre risikovillige enn menn (Jackson 2020; Esarey & Schwindt-Bayer, 2018; Swamy et al., 2001). Studier fra en rekke ulike felt tyder også på at kvinner vanligvis blir sett på som mindre risikovillige enn menn. (Booth & Nolen, 2012; Bord & O'Connor, 1997; Flynn et al., 1994; Huddy & Terkildsen, 1993; Slovic, 1999 Watson & McNaughton, 2007). Studier tyder også på at kvinnelige politikere noen ganger blir oppfattet som mer ærlige enn menn (Barnes & Beaulieu, 2014, 2018) og dermed også hardere straffet for å delta i korrupsjon av velgerne (Eggers et al., 2018; Esarey & Schwindt-Bayer, 2018, 5). Selv om D'Attoma, Volintiru og Steinmo (2017) ikke finner at risiko var utslagsgivende for sin eksperimentelle studie fra Italia, Sverige, USA og Storbritannia konkluderer de med at «men and women significantly differ in their willingness to comply with their taxes across countries and conditions. These differences are remarkably large and are consistent across a wide variety of institutional choices. Simply put, women appear to be much more tax compliant than men in every country and under every condition» (2017, 2). Det som også er bemerkelsesverdig er at de finner den største forskjellen i ærlig oppførsel mellom menn og kvinner i Sverige, landet med den desidert høyeste rangeringen i FNs kjønnsulikhetsindeks. Dette innebærer ifølge forfatterne at omfattende politikk for likestilling ikke automatisk slår ut i lavere kjønnsforskjeller når det gjelder ærlig oppførsel, i hvert fall ikke slik det kan måles i eksperimenter. I sin metaanalyse av 63 eksperimentelle studier finner Rosenbaum, Billinger og Stieglitz (2014) at «The bulk of evidence from the majority of studies across the various experimental sub-categories which were able to detect significant gender differences suggests that women exhibit greater propensities to tell the truth than their male counterparts» (2014, 192).

Menn har på sin side langt høyere sannsynlighet enn kvinner for å være involvert i kriminalitet (Rothstein 2018), og en av de mest signifikante forskjellene er ifølge Steffensmeier og Allan at menn dominerer organiserte ulovlige aktiviteter (1996, 466).

«In addition to this, the nature of women may also matter. In different parts of the world, women, in general, are considered to be more honest, sincere, and neutral in their tasks (Barnes & Beaulieu, 2014).»

Det kan imidlertid være grunner til å forvente at kvinner i folkevalgte embeter, og kanskje spesielt kvinner i lederroller, er mer risikovillige enn kvinner i gjennomsnitt, siden enkelte funn tyder på at kjønnsforskjellen i risikoaversjon er vesentlig mindre blant elitene (Lapuente og Suzuki 2020). Videre kan mobilisering mot korrupsjon også være ekstra risikabelt, og derfor ikke nødvendigvis en attraktiv kamp å føre for risikoaverse aktører. I følge Bauhr og Charron (2021) tydeliggjør spørsmål som dette behovet for utfyllende teorier.

En gjennomgang av økonomisk litteratur av Croson og Gneezy gjengitt av Esarey og Schwindt-Bayer presenterer følgende sammendrag av forholdet mellom kjønn og risikotaking:

«Det robuste funnet er at menn er mer utsatt for risiko enn kvinner. Tidligere undersøkelser innen økonomi og psykologi rapporterer de samme konklusjonene: kvinner er mindre risikovillige enn menn i flertallet av miljøer og oppgaver.» (Croson og Gneezy 2009; Esarey og Schwindt-Bayer 2018, 4)

Mange av bevisene på kvinners større risikoaversjon innenfor økonomi kommer fra laboratorieeksperimenter. De eksperimentelle funnene støttes av observasjonsforskning på risikotaking i investeringsporteføljer forvaltet av menn og kvinner. Innenfor psykologi kommer bevisene for kjønnsforskjeller i risikotaking fra en kombinasjon av undersøkelsesforsøk med hypotetiske valg, selvrappert risikoatferd fra undersøkelser og

direkte observert risikoatferd, slik som for eksempel farlige trafikkmanøvrer overvåket av forskere. Hvorfor kvinner har en større risikoaversjon er uklart. Basert på nyere bevis som indikerer at det ikke er noen kjønnsforskjell i risikoaversjon i tradisjonelle samfunn, spekulerer Esarey og Schwindt-Bayer (2018, 4) i at det skyldes de sosiale, kulturelle og institusjonelle miljøene der kvinner sosialiseres og opererer.

Hvilke konsekvenser får så denne risikoaversjonen? Eksperimentell forskning på kjønn og bestiktelser gir innsikt i dette spørsmålet. Funnene antyder at kvinner bare vil være mindre tilbøyelige til å ta bestiktelser enn menn når atferden deres blir overvåket og det er en sjanse for at den blir oppdaget – med andre ord, når det å ta imot bestiktelser (det vil si korrupsjon) er risikabelt (Esarey og Schwindt-Bayer 2018, 5).

Hvis kvinner er mer skeptiske til risikoen ved korrupsjon enn menn, bør kvinner ha en lavere sannsynlighet for å delta i korrupsjon når den innebærer risiko. Risikoen ved korrupsjon kommer fra sannsynligheten for at korrupsjon blir oppdaget og straffet. En økning i sannsynligheten for oppdagelse eller alvorlighetsgraden av straff for korrupsjon vil (ifølge Esarey og Schwindt-Bayers funn) redusere kvinners tilbøyelighet til å delta i korrupsjon sammenlignet med menn. Dette oversettes til en empirisk forventning: forholdet mellom flere kvinner i regjeringen og lavere korrupsjonsnivå blir sterkere etter hvert som korrupsjon blir mer risikofyllt. Dette skjer fordi kvinner reagerer sterkere enn menn på den økte sannsynligheten for å bli tatt og straffet (Esarey og Schwindt-Bayer 2018, 5).

En annen årsak til at forholdet mellom kvinners representasjon og korrupsjon blir påvirket av graden av ansvarliggjøring og muligheten for å bli oppdaget er at ansvarlighetsmekanismene kan være partiske mot kvinner (Esarey og Schwindt-Bayer 2018, 5). Det er mulig at kvinner har større sannsynlighet for å bli etterforsket og dermed oppdaget, samtidig som de dømmes hardere enn menn. Dette argumentet er forankret i nyere forskningsresultater om at kvinner blir oppfattet og behandlet forskjellig mens de stiller til valg og innehar verv.

Forskning har funnet at velgeres vurdering av mannlige og kvinnelige kandidater er preget av kjønnsstereotyper. Kvinner har blitt oppfattet å ha mindre sannsynlighet for å vinne valg enn menn, selv om forskning viser at kvinner har like stor sannsynlighet for å vinne som menn i miljøer med relativt sett likestilte kulturer - undersøkelser tyder på at mange innbyggere fortsatt tror at menn er bedre politiske ledere enn kvinner (Esarey og Schwindt-Bayer 2018, 5). Viktigheten av disse stereotypene for kandidatvalg er oppe til diskusjon i litteraturen, men stereotyper om forskjeller mellom mannlige og kvinnelige politiske ledere eksisterer helt klart. Forskning har også funnet at disse kjønnede oppfatningene av folkevalgte oversettes til ulik oppførsel hos folkevalgte kvinner. En forskningslinje hevder at fordi velgere holder kvinnelige kandidater til en høyere standard enn sine mannlige kolleger, er det mindre sannsynlig at kvinner vil stille til valg. En annen antyder at kvinner faktisk presterer bedre enn sine mannlige kolleger, som en direkte respons på kjønnsstereotyper om kvinner i politikk (Esarey og Schwindt-Bayer 2018, 5).

Hvis kvinner i embetet blir sett annerledes på enn menn, og tilpasser oppførselen sin deretter, er det logisk at de ønsker å unngå risikofylte aktiviteter som korrupsjon mens de innehar embetet, siden de er mer utsatt for å bli tatt og/eller fordi de har større risiko for å bli straffet hardt. Deres høyere risiko for å bli tatt kommer av at det stilles høyere krav til dem enn menn og at de derfor blir holdt under lupen i større grad. Esarey og Schwindt-Bayer (2018, 6) trekker frem nyere forskning på kvinnelige kandidater til lederembeter og kvinner som fungerer som presidenter og statsministre, som viser at kvinners relativt nye inntreden i politikken fører til at media og velgere følger ekstra nøye med på kvinners handlinger og atferd. En fersk studie av det amerikanske senatet finner at kvinnelige velgere ikke er mer lojale mot kvinner i embetet fordi de er kvinner, men at de faktisk har høyere sannsynlighet for å vurdere kvinner i vervet mer nøye og kritisk basert på politikken de fremmer mens de er i vervet og holde dem ansvarlige (Esarey og Schwindt-Bayer 2018, 6).

Kvinnens høyere sannsynlighet for å bli straffet for korrupsjon skyldes den høyere standarden kvinner holdes til. Hvis kvinner i embetet stereotypisk antas å være mindre korrupte enn menn, vil de sannsynligvis bli straffet strengere hvis de blir anklaget for å ha engasjert seg i (eller blir oppfattet som å delta i) korrupsjon. Nylige anekdotiske bevis på kvinnelige

presidenter (Laura Chinchilla i Costa Rica (2010–14) og Michelle Bachelet i Chile (2014-18) viser hvor raskt og alvorlig deres meningsmålinger har falt som svar på korrupsjonsskandaler (Esarey og Schwindt-Bayer 2018, 6) og gir oss et bilde på hvordan dette kan foregå.

“Women are more powerfully subject to social norms because systematic discrimination against them makes their position more tenuous. Inasmuch that sex discrimination means holding women to a different (higher) standard than men for the same reward, it is riskier for them to flout the formal and informal rules of political culture because transgressions are more likely to invite retaliation. Thus, if a political culture discourages corruption, then women will avoid corrupt activities more and profess greater aversion to it (compared to men) because they anticipate suffering more severe consequences than their male counterparts.” (Esarey og Chirillo 2013, 365)

“This does not require that women be intrinsically cleaner but merely that whoever is responsible for dealing out punishment expects them to be (and that women rationally respond to these incentives). (Esarey og Chirillo 2013, 366)”

Basert på de tidligere teoriene om prososialitet, risikoaversjon og valgforventninger, antyder studier også at den gunstige effekten av å inkludere kvinner i folkevalgte verv kan tilskrives kvinnelige politikere som har en annen politisk agenda enn menn (Bauhr et al.2019, Bauhr og Charron 2021; Lawless, 2015). En underliggende antakelse er at kvinner som gruppe ikke bare har mindre makt enn menn i samfunnet, men også mindre økonomiske ressurser. Å avstå fra korrupsjon er rasjonelt for å spare knappe ressurser til å betale for mat, barnas velferd og andre ting som tradisjonelt blir sett på som kvinnenenes ansvar (Rothstein 2018, 5). Wängerud skriver at kvinners erfaringer kan motivere dem til å ta andre valg når det gjelder korrupsjon både i politikken og i dagliglivet (2012, 243). Kvinnelige politikere har i gjennomsnitt større sannsynlighet for å prioritere forbedring av offentlige tjenester, og spesielt den typen tjenester som først og fremst kommer kvinner til gode (Bolzendahl, 2009; Bratton og Ray, 2002; Dolan, 2010; Ennsner-Jedenastik, 2017; Jha & Sarangi, 2018; Schwindt-Bayer & Mishler, 2005; Smith, 2014). Videre kan kvinner mobilisere mot korrupsjon for å bryte samarbeid og korrupte mannsdominerte nettverk som er skadelig for deres politiske karrierer (Bjarnegård,

2013; Goetz, 2007; Stockemer, 2011; Sundström & Wängnerud, 2016). Bauhr og Charron skriver at begge disse politiske agendaene bidrar til å få kvinner til å prioritere kampen mot korrupsjon i større grad enn menn (2021, 1297).

Innflytelsesrike teorier antyder derfor at etterspørselen etter antikorrupsjon kan sees på som endogene for kvinnelige representanter siden kvinner blir sosialisert til bestemte normer eller motiveres til å kreve et mindre korrupt system.

Eksogene forklaringer – marginaliseringsteori

“What makes women less likely to engage in corrupt behavior is the exclusion of women from traditional male patronage networks, not some ‘essential’ feature of the female gender.” (Agerberg 2014, 7).

Et annet perspektiv kommer frem fra arbeidet med forklaringer som primært er eksogene for kvinnelige representanter, og gjelder kvinners *muligheter* til å delta i korrupte transaksjoner. Disse forklaringene fokuserer mindre på kvinners såkalte prososialitet, risikoaversjon eller politiske agendaer, og mer på at kvinner blir marginalisert og dermed ekskludert fra de tett sammenvevde nettverkene der korrupte transaksjoner foretas (Goetz 2007; Barnes, 2016; Barnes & Beaulieu, 2018; Bjarnegård, 2013 ; Escobar-Lemmon & Taylor-Robinson, 2009; Heath et al., 2005; O'Brien, 2015; Schwindt-Bayer, 2010). Insidere drar ofte nytte av korrupte transaksjoner, mens politiske outsiders typisk blir ekskludert fra disse fordelene (Bauhr & Charron, 2018). Kvinnelige kandidater blir ofte fremstilt som politiske outsiders (Carpini & Fuchs, 1993; Dolan, 1998), og er i mange land for relativt nyankomne å regne i politikken. Ifølge dette perspektivet, som også er kjent som marginaliseringsteori (Herbert 2022; Agerberg 2014) er kvinner mindre korrupte enn menn fordi de ikke har den samme muligheten til å være det. Dette kan for eksempel skyldes at kvinner er mindre involvert i det offentlige på grunn av tradisjonelle kjønnsroller som gir dem mer ansvar i hjemmet, eller at de holdes utenfor de nevnte etablerte korrupsjonsnettverkene som ofte domineres av menn (Wängnerud 2012, 234). En viktig konsekvens av eksogene forklaringer er ifølge Goetz at kjønn påvirker og former mulighetene for korrupt atferd, men kjønn gjør det ikke mulig å forutse korrupt atferd. Altså: en person kan ha mindre muligheter til å handle korrupt fordi

hun er en kvinne, men dette betyr ikke at hun *er* mindre korrupt fordi hun er en kvinne (2007, 88). Som vi har vært inne på tidligere er Goetz blant dem som problematiserer det å se på kvinner som et rent instrument for å redusere korrupsjon. Dette kan ifølge henne både føre til et overforenklet syn på kvinner som en homogen gruppe og overskygge argumenter om rettferdighet som er gyldige uavhengig av hvorvidt kvinner opptrer mindre korrupt eller ikke.

En av de få studiene som ser på korrupt atferd og kjønn blant dommere og dermed en av de mer spennende studiene for denne oppgaven er gjort av Zheng, Ai og Liu (2017), og støtter delvis mulighetsperspektivet og eksogene forklaringer. I studien som ser på de kinesiske domstolene, svarer mange av respondentene at kvinnelige dommere bruker mer av fritiden på familierelaterte aktiviteter heller enn andre sosiale aktiviteter hvor uformelle nettverk dannes og de typiske mulighetene for korrupsjon forekommer (Zheng, Ai og Liu 2017, 192).

«Their (les: kvinnelige dommeres) deficiency in social and cultural capital in the court's masculine culture also makes it harder for them to engage in such activities, even if they were willing to do so. In other words, women's image as the "fairer sex" at least partially reflects their limited access to politics and fewer opportunities for corruption than men.» (Zheng, Ai og Liu 2017, 192).

Forfatterne foreslår at kvinner i det kinesiske rettsvesenet blir forfremmet til lederstillinger på mellomnivå fordi de oppfører seg på mindre korrupte måter, mens noen mannlige dommere blir forfremmet til lederstillinger på høyere nivå nettopp fordi de er mer korrupte og dermed utvikler tettere politiske forbindelser. Studien deres beskriver altså både hvordan kvinnelige dommere anses som mindre korrupte i det kinesiske rettssystemet og samtidig hvordan det korrupte systemet holder dem utenfor posisjonene med mest makt og innflytelse.

Goetz (2007) finner på liknende måte i Bangladesh og Pakistan at kvinner i byråkratiet føler seg isolert og ekskludert fra mannlige kollegaer på grunn av kulturelle normer som bestemmer hvilke aktiviteter menn og kvinner kan delta på, og hvordan kjønnene kan omgås hverandre. Dette hindret likevel ikke kvinnene fra å bryte reglene der kulturen tillot det, med

andre ord når de hadde mulighet. I den tidligere nevnte FN-rapporten fra arabiske land oppga respondenter at kvinnelige dommere ble sett på som mindre mottakelige for korrupsjon og politisk press siden det var mindre sosialt akseptabelt for kvinner å delta på de arenaene hvor bakromsavtaler ble gjort (E/ESCWA/ECW/2019/2, 13). På samme måte beskriver Tøraasen hvordan en mannsdominert kultur i domstolen ekskluderer kvinner og begrenser mulighetene deres til korrumpert atferd i det Haitiske rettssystemet (2022, 49). Flere andre liknende funn støtter opp under eksogene forklaringer for forholdet kvinner og korrumpert atferd, men det er altså kun Zheng, Ai og Liu, Tøraasen og FN-rapporten fra arabiske land som ser spesifikt på domstolen.

Det er viktig å ikke generalisere på bakgrunn av casestudier. Disse kan likevel hjelpe oss med å forstå dynamikkene som er i spill. Ulike grupper kan ha ulike muligheter til å handle korrumpert som følge av ytre faktorer som kultur, samfunn og institusjonell kontekst.

Bauhr og Charron (2020) benytter seg av nøds- og grådighetskorrupsjons-distinksjonen og de viser til surveydata som sier at kvinner erfarer mer nødskorrupsjon og menn erfarer mer grådighetskorrupsjon. Forfatterne argumenterer for at dette styrker marginaliseringsperspektivet, da nødskorrupsjon per definisjon skjer på lavere nivåer og har mindre med makt og innflytelse å gjøre (2020, 92).

Å direkte undersøke hvorfor kvinner i folkevalgte verv reduserer korrupsjon er vanskelig. De observerbare implikasjonene av endogene teorier er delvis forskjellige fra dem av eksogene teorier. Hvis kvinner reduserer korrupsjon primært motivert av endogene faktorer, det vil si fordi de selv krever slik endring, bør reduksjonen i korrupsjonsnivå for eksempel ikke være relatert til deres ansiennitetsnivå i embetet. En kan tenke seg at kvinnelige politikere burde bli stadig dyktigere og mer effektive i å redusere korrupsjon etter hvert som deres nettverk og innflytelse utvides. Hvis kvinnelige folkevalgte derimot reduserer korrupsjon fordi de ble forhindret fra å delta av primært eksogene faktorer, og spesielt fordi de er nykommere i politikken med begrenset tilgang til innsidenettverk, ville vi forvente at den korrupsjonsreducerende effekten av å inkludere kvinner i embetet vil avta over tid (Goetz 2007, 102). En konsekvens av dette vil være at etter hvert som også kvinnene blir vant i rollen som folkevalgt, vil korrupsjonen gå tilbake til de tidligere nivåene gå tilbake til det

opprinnelige nivået, tilsvarende da menn hadde de samme posisjonene. Kvinner kan utvikle egne nettverk over tid, og disse nettverkene er ikke nødvendigvis mindre korrupte enn de som kom før. Bauhr og Charron (2021) foreslår i sin studie fra politikken at kvinner som ikke bare oppnår embetet, men også forblir i vervet over en lengre periode, kan ha større sannsynlighet for å tilpasse seg de gjeldende spillereglene, bygge sine egne nettverk og ikke nødvendigvis redusere korrupsjonsnivået over tid, og mener funnene deres støtter denne hypotesen. Mye er likevel fortsatt uklart. Flere stiller seg for eksempel spørsmålet om hvilke kvinner som når opp i politikken og om hvilke som blir værende.

“Organizational diversity has been linked to increased innovation, diminished corruption and closer adherence to good governance standards. Public institutions in which all components of society are equitably represented are generally perceived as more legitimate, which in turn enhances their sustainability, notably in post-conflict settings (ESCWA/ECW/2019/2)”

Som vi så tidligere er mangfold innenfor domstoler og organisasjoner assosiert med en rekke positive konsekvenser deriblant lavere nivåer av korrupsjon. Noe av logikken her er den samme som for de eksogene forklaringene vi har sett på nemlig at marginaliserte grupper kan bidra til å bryte opp etablerte «gubbenettverk» ved at de ikke har tilgang til disse og dermed ikke har de samme mulighetene til å selv handle korrupt.

Innvendinger og alternative synspunkter

Alternative synspunkter kritiserer konsensusen om at flere kvinner fører til lavere korrupsjonsnivå. For eksempel finner Debski, Jetter, Mösle og Stadelmann (2018) ingen statistisk eller økonomisk signifikant sammenheng mellom kvinners representasjon i parlamentet og arbeidsstyrken, og korrupsjonsnivå når de tar hensyn til kulturelle forskjeller på tvers av land. Forfatterne benytter seg av Hofstedes (2011) kulturelle dimensjoner og finner at særlig maktavstand og en kultur dominert av «maskuline» verdier er sterkt assosiert med både kvinnelig representasjon og korrupsjonsnivå (Debski, Jetter, Mösle og Stadelmann 2018, 536). Goel og Nelson finner en effekt av kvinner på korrupsjonsnivå for parlamentarikere men ikke regjeringsmedlemmer (2023).

En annen viktig kritikk kommer fra dem som mener at det er andre underliggende faktorer som driver forholdet, som for eksempel utviklingen av liberalt demokrati (Sung 2003). Ifølge dette argumentet er kvinnerepresentasjonen høyest i liberale demokratier, som også har mindre sannsynlighet for å oppleve og tolerere korrupsjon. Ifølge Sung er det derfor regimetype og ikke tilstedeværelsen av kvinner som forklarer disse funnene. Flere stiller også spørsmål ved det å bruke kjønn som variabel (Kenney 2013). Jackson (2020) finner i sin studie at effekten av kjønn alene forsvinner når hun kontrollerer for risikoaversjon og sosial orientering (social mindedness). Andre igjen stiller spørsmål ved retningen på effekten - påvirker kvinners deltakelse korrupsjonsnivået eller slipper flere kvinner til dersom korrupsjonsnivået er lavere? Bjarengård (2012) argumenterer for eksempel for at det viktigste forholdet mellom kvinner og korrupsjon er at korrupsjon hindrer kvinners inntreden og deltakelse, mens Esarey og Schwindt-Bayer (2019) i sin studie finner belegg for at kausaliteten går begge veier - kvinner i maktposisjoner fører til mindre korrupsjon og mindre korrupsjon fører til mer kvinnelig representasjon

I tråd med både endogene og eksogene teorier og funn gjort av blant andre Esarey og Schwindt-Bayer (2018), Bauhr og Charron (2021) og Alatas et al. (2009) kan det virke som om forholdet er kontekstavhengig, og at effektene varierer avhengig av regimetype, posisjoner og plattformer kvinner får tilgang til, og at det dermed ikke er konstant og potensielt også varierer avhengig av tid og sted. Samtidig påpeker Zheng, Ai og Liu (2017) at kvinner også er mindre assosiert med korrupsjon enn menn i Kina til tross for at det ikke er et liberalt demokrati, noe som taler imot Esarey og Chrilos (2013) påstand om at forholdet mellom korrupsjon og kjønn er avhengig av regimetype og at kvinner kun er statistisk assosiert med mindre korrupt atferd i demokratier. Bauhr, Charron og Wängnerud (2019) skriver at forskningen til dags dato er begrenset til å fokusere på aggregerte korrupsjonsindekser, og peker på dette som en utfordring siden de ulike formene for korrupsjon kan ha vidt forskjellige årsaker og virkninger. (Herbert 2022, 6). I sum taler alt dette for behovet for mer forskning. Sentrale spørsmål er retningen på effekten og under hvilke omstendigheter og hvordan den oppstår.

Oppsummering:

I forskningen finner vi både støtte til endogene og eksogene forklaringer på hvorfor kvinner og kvinnelig representasjon er assosiert med lavere nivåer av korrupsjon. Innenfor det endogene perspektivet er det spesielt kvinners risikoaversjon og samfunnets normer og sosialiseringprosesser som trekkes frem, mens det innenfor det eksogene perspektivet legges vekt på at kvinner i mange samfunn og innenfor mange sektorer fortsatt er for outsiders å regne, og at de derfor ikke har tilgang til de etablerte innsidenettverkene hvor korrupsjon typisk forekommer. Skillet mellom endogene og eksogene faktorer er nyttig for å sortere de ulike forklaringsmodellene og teoriene innenfor litteraturen. Likevel er det en klar sammenheng og overlapp mellom fenomenene og prosessene som beskrives. Kulturen og normene i et samfunn kan for eksempel både sosialisere kvinner til å opptre mindre korrumpert og begrense mulighetene deres til å være det på samme tid. Kvinner kan for eksempel sosialiseres til å ikke delta på de arenaene der korrupsjonen forekommer eller der nettverkene dannes. Færre muligheter for korrupsjon gjør korrupsjon mer risikofylt og mindre fristende for risikoaverse aktører.

Relevans for rettssektoren

Hva slags relevans har så forskningen for domstolene som institusjon? Domstolene, som en distinkt gren av offentlig sektor, er preget av flere trekk som skiller dem fra andre statlige institusjoner og etater. Disse kjerneforskjellene inkluderer rettslig uavhengighet, beslutningsmyndigheten, den tvisteløsende funksjonen, utnevning og ansettelsestid, og de av spesialiserte retningslinjene for oppførsel og etikk for dommere og andre ansatte. Jeg vil nå se nærmere på hvordan hver av disse faktorene kan antas å påvirke sannsynligheten for korrupsjon, og videre utdype dem felles.

Det er mulig å se for seg at logikken bak både eksogene og endogene forklaringer kan fungere innenfor domstolen. Korrupsjon er uten tvil en risikofylt aktivitet for dommere og andre domstolsansatte særlig fordi den ofte regnes som ekstra alvorlig. Det er heller ikke urimelig å anta at samfunnets fordommer om at kvinner er mer moralske og mindre korrumperte også gjør at kvinner utsettes for strengere sanksjoner dersom de bryter disse forventningene også innenfor rettssektoren. Videre er kvinner som vi har sett tidligere i oppgaven for relativt nyankomne å regne i mange lands domstoler og representerer en betydelig minoritet på spesielt de øvre

nivåene. Selv om den tidligere nevnte studien av Zheng, Ai og Liu (2017) fra det kinesiske rettsystemet og Tøraasens (2022) funn fra Haiti ikke nødvendigvis kan generaliseres til andre land viser de likevel at både at oppfatningen om at kvinnelige dommere er mindre korruperte enn menn er utbredt og at kvinner ikke har samme muligheter til å være like korruperte på grunn av manglende nettverk og kultur.

På den andre siden viser blant andre Alatas (2009) og Esarey og Chirilos (2013) funn at konteksten og eksterne faktorer som regimetype er med på å forme forholdet mellom kjønn og korrupert atferd. Det går derfor an å spørre seg om forskjellene mellom domstolene og andre deler av offentlig sektor kan bidra til at forholdet mellom korrupsjon og kjønn blir annerledes.

Rettslig uavhengighet: Domstolene som institusjon er utformet for å operere uavhengig av den utøvende og lovgivende grenen, noe som er avgjørende for å sikre upartisk beslutningstaking og beskyttelse av individuelle rettigheter (Shetreet og Turenne 2013). Derimot er andre deler av offentlig sektor ofte direkte ansvarlige overfor folkevalgte (Ferejohn og Kramer 2002). Som vi har vært inne på knyttes ofte rettslig uavhengighet til lavere nivåer av korrupsjon da det begrenser politikeres mulighet til å utøve upassende innflytelse.

Beslutningsmyndighet: Domstolene har den unike myndigheten til å tolke og anvende loven på enkeltsaker, samt å vurdere om lovforslag og handlinger fra den utøvende makten er i tråd med grunnloven (Hirschl 2004). Denne beslutningsmyndigheten skiller rettsvesenet fra andre offentlige institusjoner, som først og fremst fokuserer på politikkomplementering og håndheving. Beslutningsmyndigheten kombinert med dommeres mulighet til å utvise skjønn kan tenkes å bidra til at personlige erfaringer kan spille en rolle og at eventuelle forskjeller mellom kvinner og menn dermed kan komme til syne. Videre virker ikke antakelsen om at kvinnelige politikere har en annen politisk agenda enn menn mindre relevant for domstolen da muligheten for å følge subjektive mål er langt mindre innenfor domstolen der upartiskhet er et viktig prinsipp.

Blant dem som har undersøkt denne logikken nærmere er Stensöta et al (2014). Studien deres ser på det lovgivende området og byråkratiet, og argumenterer for at disse to institusjonene er kjønnsdelt på forskjellige måter, slik at de gir ulik grad av insentiv til aktører for å bruke sine personlige erfaringer, som for eksempel kjønn, i hverdagshandlingene og strategiene sine.

Hovedargumentet deres er at valgarenaen domineres av en logikk som fremtvinger bruken av kjønnsdifferensierte erfaringer (Stensöta 2014, 481). For det første har valgpolitikk med verdier å gjøre, og det er sannsynlig at erfaringer spiller en rolle når kandidater bestemmer sin politiske agenda (Phillips 1995; Wängnerud 2009). For det andre er valgarenaen en sfære der det er nødvendig å skille seg ut hvis man skal tiltrekke seg oppmerksomhet og stemmer (Manin 2007). Personlige egenskaper kan derfor brukes til å forbedre ens omdømme og å tiltrekke seg oppmerksomhet på valgarenaen. Forfatterne argumenterer for at politikken derfor fremmer eventuelle kjønnsforskjeller siden den gir rom for at kvinnelige politikeres preferanser kan komme til uttrykk, men også at den omliggende strukturen der kvinner forventes å ha visse erfaringer preger strategiene deres for å tiltrekke seg velgere. Byråkratiet på sin side med profesjonalisering og mål om objektivitet begrenser ifølge forfatternes resonnement bruken av personlige egenskaper og erfaringer. Institusjoner begrenser aktørers selvstendige strategiske valg og gjør at de blir absorbert i institusjonens prosedyrer. Erfaringer som knyttes til kvinner som gruppe vil i så fall komme mindre fram, da byråkratiske strukturer gir insentiver og strategier for å undertrykke individuelle erfaringer.

Retningslinjer og etikk: Dommere er underlagt en spesifikk adferdskodeks og etiske retningslinjer som skiller seg fra de som styrer andre offentlig ansatte (Jennett 2015). Disse kodene og prinsippene legger vekt på upartiskhet, integritet og konfidensialitet (Burbank og Friedman 2002). Disse forskjellene bidrar til å sikre at rettsvesenet effektivt kan oppfylle sin unike rolle i å opprettholde rettsstaten, beskytte individuelle rettigheter og sørge for en kontroll av makten den utøvende og lovgivende statsmakten (Gloppen 2014; Jennett 2015; Ferejohn og Kramer 2002).

Stensöta et al (2014, 481) argumenterer for at kraften en institusjon har til å undertrykke individuelle egenskaper varierer avhengig av styrken til dens byråkratiske prinsipper. Hvis de organisatoriske prinsippene er sterke, forventer de at aktørenes strategier og handlinger absorberes av institusjonen, mens hvis de organisatoriske prinsippene er svakere vil aktørene ha rom for å manøvrere, og dermed kan kjønns erfaringer spille en rolle og kvinner kan bidra til lavere nivåer av korrupsjon også i byråkratiet. Ved hjelp av data fra *the Quality of Government Expert Survey* finner forfatterne belegg for at korrelasjonen mellom høyere andel kvinner og lavere nivåer av korrupsjon er svakere i administrative institusjoner enn i parlamentet, og at korrelasjonen er svakere jo sterkere de byråkratiske prinsippene er (Stensöta et al 2014, 493).

Selv om Stensöta et al ikke ser spesifikt på domstolen kan logikken deres også tenkes å være gyldig også i den konteksten og derfor bety at vi kan forvente oss et svakere forhold mellom kjønn og korrupsjon innenfor rettssektoren, og at jo bedre de arbeidsetiske retningslinjene håndheves, jo svakere er dette forholdet. Samtidig kan det tenkes at dommeres mulighet til å utvise skjønn åpner for at personlige erfaringer og vurderinger kan spille en rolle i beslutningstaking. Dette er i tråd med argumentasjonen presentert tidligere for en mer mangfoldig domstolssammensetning der dommernes livserfaringer og gruppetilhørighet spiller en rolle.

Utnevnelse og ansettelsestid: Dommere utnevnes ofte gjennom en annen prosess enn andre tjenestemenn i offentlig sektor og innehar som vi har sett tidligere i oppgaven vanligvis en mer sikker ansettelsestid (Gloppen 2014). Dette bidrar til å beskytte rettslig uavhengighet og isolere dommere fra politisk press (Jennet 2015). Samtidig kan godt stillingsvern tenkes å gjøre det vanskeligere å fjerne dommere som misbruker makten sin. Som vi har vært inne på er det viktig å finne den rette balansen mellom behovet for rettslig uavhengighet og muligheten for å ansvarliggjøring.

Også i ansettelsesprosesser vil det være naturlig å se for seg at byråkratiske/meritokratiske prinsipper kan være utslagsgivende. Dahlström og Lapuente (2017) skriver at meritokratisk rekruttering av embetsmenn, i motsetning til politiske utnevnelser, reduserer korrupsjon og øker «quality of government». Dette gjelder selv når man kontrollerer for et stort sett av alternative forklaringer, som politiske, økonomiske og kulturelle faktorer, som tidligere ble sett på som viktige for hvordan offentlig sektor fungerer (Rothstein 2018, 10-11).

Meritokratiske ansettelsesprosesser er langt vanligere innenfor rettssektoren enn i politikken, så her møter vi en tydelig og mulig utslagsgivende forskjell på de to. Videre viser funn gjort av blant andre Tøraasen (2022) at meritokratiske systemer fører til økt kvinnelig rekruttering i domstolen. Det vil derfor være veldig interessant å undersøke nærmere i hvilken grad meritokratisk rekruttering spiller en rolle både for korrupsjonsnivå og kvinnelig deltakelse i domstolen.

Twisteløsningsfunksjon: Rettsvesenet fungerer som et forum for å løse tvister, både mellom private parter og mellom enkeltpersoner og det offentlige. Denne tvisteløsningsfunksjonen er forskjellig fra rollene til andre offentlige institusjoner, som kan fokusere på politikkutvikling, håndheving eller tjenesteyting.

Oppsummert er domstolene som institusjon preget av deres uavhengighet fra andre myndighetsgrener, unike beslutningsmyndighet, dømmende funksjon, distinkte utnevnelser- og ansettelsesprosesser og overholdelse av spesialiserte etiske retningslinjer. Disse kjerneforskjellene skiller domstolene fra andre deler av offentlig sektor og understreker deres kritiske rolle i å opprettholde rettsstaten i demokratiske samfunn.

4. En mulig vei videre – tre foreslåtte undersøkelsesopplegg

Vi har så langt fått et innblikk i korrupsjonsbegrepet og utfordringene knyttet til nøyaktig konseptualisering og måling av fenomenet. Ulike former som korrupsjon som kan forekomme innenfor rettsapparatet har blitt presentert. Vi har også sett noen av de ulike formene for korrupsjon som kan forekomme innenfor rettsapparatet.

Vi har også sett hvordan kvinner rammes uforholdsmessig av korrupte domstoler og at det finnes en antakelse om at kvinner er mindre korrupte enn menn både generelt og i domstolen. I lys av den manglende litteraturen på om kvinners påståtte korrupte atferd innenfor domstolen har vi sett på litteraturen om kvinner og politisk korrupsjon. Teoriene som forsøker å forklare den observerte sammenhengen mellom korrupsjonsnivå og folkevalgte kvinner kan deles inn i to hovedgrupper: eksogene teorier og endogene teorier. De endogene teoriene fokuserer på at kvinner formes av samfunnet til å søke mindre risikofylt atferd eller får en motivasjon til å søke antikorrupsjonsreformer, og de eksogene fokuserer på at kvinner ofte ikke har muligheten til å være korrupte da de i mange sammenhenger fortsatt er «outsidere». Hvordan kan disse funnene informere forskning på kvinner og korrupsjon i domstolen?

Her finnes det mange mulige veier framover og behovet for både kvantitative og kvalitative studier er åpenbart. Hvor bør vi så begynne å lete? Det første vi bør gjøre er å se etter en statistisk sammenheng mellom andelen kvinner i domstolene og korrupsjon. Selv om flertallet av forskerne nå virker å være enige om at denne sammenhengen eksisterer i politikken, er det

ingen som har utforsket og dermed funnet belegg for at denne også eksisterer innenfor domstolen.

Jeg foreslår i denne oppgaven tre undersøkelsesopplegg for å danne et grunnlag for videre forskning på området. Disse tre baserer seg på opplegg gjennomført tidligere av Watson og Moreland (2014) Debski et al (2018) og Alatas et al(2009).

Opplegg 1

For å undersøke det grunnleggende spørsmålet om kvinner opptrer mindre korrupt enn menn i rettsapparatet, foreslår jeg å se nærmere på om det er en sammenheng mellom andelen kvinnelige dommere og korrupsjonsnivå i domstolen. Gitt funnene fra forskningen på politikere vi så over, og anekdotiske funn og forventninger, vil det ikke være irrasjonelt av oss å forvente at det er en sammenheng eller assosiasjon også innenfor rettssystemet. Samtidig er vi avhengige av å finne en statistisk sammenheng også her før vi kan gå videre med mer nyanserte forskningsopplegg for å få innblikk i hvorfor eller hvorfor ikke kvinner opptrer mindre korrupt enn menn i rettssystemet.

Metoden jeg foreslår her baserer seg på en studie gjort av David Watson og Amy Moreland (2014). Der Watson og Moreland så på andelen kvinner i lovgivende forsamlinger og oppfattet korrupsjonsnivå i hos myndighetene (government), vil dette foreslåtte opplegget se på andelen kvinnelige dommere og hvor korrupt rettssystemet oppfattes å være. Der Watson og Moreland skiller mellom deskriptiv, formell og substansiell representasjon for kvinnelige politikere vil jeg her kun se på den deskriptive representasjonen gjennom prosentandelen kvinnelige dommere sett opp mot oppfattet korrupsjonsnivå i rettssystemet. For å ta hensyn til marginaliseringsperspektivet foreslår jeg å kjøre en egen analyse som kun ser på den øverste rettsinstansen, hvor kvinneandelen har vært og er lavere. Vi får dermed følgende hypoteser:

H1: En høyere prosentandel kvinnelige dommere er fører til lavere nivåer av korrupsjon i rettssystemet.

H2: En høyere prosentandel kvinnelige dommere i den høyeste rettsinstansen fører til lavere nivåer av korrupsjon i rettssystemet.

For å teste forholdet mellom kvinners representasjon i domstolen og hvor korrupt den oppfattes å være foreslår jeg en tverrnasjonal tidsserie Tobit-modell som inkluderer alle land hvor de relevante dataene er tilgjengelige.

Data og modell 1

Den avhengige variabelen i analyseopplegget er hentet fra The World Justice Project sin Rule of Law Index (WJP ROL) som måler korrupsjonsnivå i rettssystemet gjennom ekspertvurderinger og spørreundersøkelser i befolkningen. Indeksen skiller mellom en rekke faktorer som har med rettstaten, og dermed korrupsjon og misbruk av makt, og gjøre, og det kan derfor diskuteres hvilke av faktorene som bør inkluderes som et mål på korrupsjonsnivået i rettsvesenet. Jeg foreslår her å slå sammen faktor 2.2 – «Government officials in the judicial branch do not use public office for private gain», og faktor 7.3 – «Civil justice is free of corruption». Indeksen går fra 0 til 1, hvor høyere tall indikerer lavere nivåer av oppfattet korrupsjon. Dette betyr at negative verdier indikerer en økning i oppfattet korrupsjon mens positive indikerer en nedgang. WJPs indeks måler altså korrupsjonsnivå indirekte. Dette kan kritiseres, samtidig er korrupsjon som nevnt tidligere i oppgaven svært vanskelig å måle direkte da fenomenet natur gjør at mesteparten vil foregå i det skjulte. Domfellelser vil for eksempel bare vise toppen av isfjellet. Dessuten varierer måten forskjellige land regulerer korrupsjon på noe som kan vanskeliggjøre tverrnasjonale analyser basert på direkte målinger (Bauhr 2012, 70).

Som et mål på andelen kvinner i domstolen foreslår jeg å se på prosentandelen kvinnelige dommere for hvert år. Det finnes mange andre måter å måle kvinners representasjon i domstolen på, og en ideell studie ville for eksempel også inkludere eller ta hensyn til andre kvinnelige ansatte og aktører i rettssystemet. Hovedgrunnen til at prosentandelen dommere

foreslås benyttet her er tilgjengeligheten på data. Dataene jeg foreslår benyttet for denne studien kommer fra europeiske land, som i snitt har en høy andel kvinnelige dommere og lengre historie med kvinnelig representasjon om man sammenlikner med andre verdensdeler. For å ta hensyn til marginaliseringsperspektivet foreslår jeg å kjøre en egen analyse som kun ser på den øverste rettsinstansen, hvor kvinneandelen har vært og er lavere (García-Sayán 2021; Herbert 2022, sidetall). For alle rettsinstansene samlet foreslår jeg å benytte CEPEJ-databasen fra the European Commission for the Efficiency of Justice. Ulempen med disse er at de kun dekker annenhvert år fra 2010 til 2020. Problemer og svakheter med opplegget vil diskuteres lenger nede. For høyesterett er tilgangen bedre og vi kan benytte oss av data fra European Institute for Gender Equality sin Gender Statistics Database (EIGE 2022). Disse dekker hvert år fra 2003 til 2022 for alle EU-, EØS- og kandidatland til EU.

Korrupsjonslitteraturen sitert av blant andre Watson og Moreland foreslår også en kombinasjon av en rekke økonomiske og politiske faktorer som korrelerer med det oppfattede korrupsjonsnivået. For å kontrollere for økonomiske faktorer kan årlig BNP vekst, urbansieringsnivå, den årlige inflasjonsraten, og internettbruk legges inn som variabler (Watson og Moreland 2014, 403). På samme måte kan tall fra Polity-indeksen inkluderes for å ta hensyn til regimetype, og en dikotom variabel for partiideologi. Basert på Watson og Morelands modell kan også antallet år regjeringspartiet har sittet ved makten og en dikotom variabel for føderalisme inkluderes. Til slutt vil jeg foreslå å inkludere en dikotom variabel for å skille mellom common law og civil law-systemer da flere har tatt til orde for at lovtradisjon kan spille en rolle (La Porta et al 1998 og 1999; Simplicio 2014), og dummyvariabler for land for å ta hensyn til kulturell kontekst (Debski, Jetter, Möhle og Stadelmann 2018). Inspirert av blant andre Dahlström og Lapuente (2017) og Tøraasen (2022) kunne det også vært interessant å se på effekten av graden av meritokratisk rekruttering da dette antas å ha en effekt på både kvinners representasjon og korrupsjonsnivået.

Ved å lagge den avhengige variabelen vår, oppfattet korrupsjonsnivå hos dommere og sorenskrivere, med et år og å inkludere variablene nevnt over kan vi forhåpentligvis kunne skille ut en eventuell effekt andelen kvinner i høyesterett har på denne.

Om Tobit-regresjon

En Tobit-modell, også kjent som en sensurert regresjonsmodell, er en statistisk modell som brukes når den avhengige variabelen er sensurert eller har et begrenset verdiområde (Tobin, 1958). Denne modellen er spesielt nyttig for å analysere data der den avhengige variabelen har et betydelig antall verdier samlet på et spesifikt punkt. Tobit-modeller har også den fordel at de er fleksible og kan utvides for å imøtekomme andre former for sensur, for eksempel dobbel sensurering eller trunkering (Maddala 1983). Tobit-regresjon er passende for den foreslåtte analysen da korrupsjonsvariabelen vår er kontinuerlig på alle punkter mellom 0 og 1.

Tobit-modeller har også noen svakheter en bør være klar over. For det første baserer de seg på antakelsen om at feilledet følger en normalfordeling, noe som kanskje ikke alltid er tilfelle i praksis. Brudd på denne forutsetningen kan føre til partiske estimater (Greene 2012). Videre så antar modellene homoskedastisitet, noe som betyr en lik utbredelse av varians rundt regresjonslinja (Skog 2004, 246). Heteroskedastisitet skyldes ujevn varians av residualene langs regresjonslinja (Midtbø 2012, 106) og om dette er tilstede, kan modellen produsere ineffektive og partiske estimater. Hvis sensureringspunktet er feil spesifisert, kan Tobit-modellen produsere partiske estimater. Dette problemet kan oppstå når det sanne sensureringspunktet er forskjellig fra det antatte sensureringspunktet (Wooldridge 2010).

Veien videre for det foreslåtte opplegget:

1. **Beskrivende statistikk:** For å danne oss et bilde av bilde av de generelle trendene og distribusjonen av data bør vi begynne med beskrivende statistikk for de innsamlede dataene, inkludert gjennomsnitt, median, modus, standardavvik og rekkevidde.
2. **Bivariat analyse:** En bivariat analyse hjelper oss å utforske forholdet mellom andelen kvinnelige dommere og korrupsjon i domstolene. Dette kan gjøres ved å bruke korrelasjonskoeffisienter, som Pearsons eller Spearmans R, for å måle styrken og retningen til forholdet mellom de to variablene.
3. **Regresjonsanalyse:** Ved hjelp av tobit-regresjonsanalysen forsøker vi å forutsi korrupsjon i rettsvesenet basert på andelen kvinnelige dommere og kontrollvariablene.
4. **Multilevel-modellering:** Siden dataene er hierarkiske (dommere innad i land), kan vi vurdere å bruke flernivåmodelleringsteknikker, for eksempel hierarkisk lineær

modellering (HLM) eller generaliserte miksedde lineære modeller (GLMM). Dette vil kunne ta hensyn til den nestede strukturen til dataene og kontrollere for potensielle forskjeller mellom land.

5. **Statistisk signifikans og effektstørrelse:** Den statistiske signifikansen og effektstørrelsen til resultatene vil hjelpe oss å avgjøre om det er et meningsfullt forhold mellom andelen kvinnelige dommere og korrupsjon i rettsvesenet.
6. **Kryssvaliderings- og robusthetssjekker:** Ved å utføre kryssvaliderings- og robusthetssjekker kan vi ytterligere undersøke påliteligheten til funnene. Dette kan innebære å dele opp dataene i trenings- og testsett, bruke forskjellige modellspesifikasjoner eller kjøre tilleggsanalyser for å se etter potensielle skjevheter i dataene.
7. **Tolkning og presentasjon av resultater:**

Kritikk mot det foreslåtte opplegget

En slik tilnærming kan forhåpentligvis gi oss økt innsikt i forholdet mellom korrupsjon og kjønn innenfor domstolen. Samtidig er det mange aspekter som kan kritiseres. For det første lider modellen som inkluderer alle rettsinstansene av få observasjoner. Dette skyldes de begrensede dataene som er tilgjengelige. Ved mindre samplestørrelser minker modellens kraft til å oppdage signifikante forhold noe som igjen øker sannsynligheten for type II-feil, altså at vi feilaktig unnlater å forkaste en usann nullhypotese (Midtbø 2012).

For det andre øker mindre utvalgsstørrelser sjansene for overtilpasning av modellen. Overtilpasning oppstår når en statistisk modell beskriver tilfeldige feil eller støy i stedet for det underliggende forholdet. Selv om modellen kan se ut til å passe godt med utvalgsdataene, mislykkes den med å forutsi fremtidige observasjoner pålitelig og har dermed dårlig prediktiv ytelse (Babyak, M. A., 2004). For det tredje er estimatene av parametrene (som regresjonskoeffisientene) mindre nøyaktige og har større standardfeil ved mindre utvalgsstørrelser. Denne økte usikkerheten begrenser evnen til å trekke sikre konklusjoner om parametrene og forholdene som studeres.

Andre utfordringer knyttet til den foreslåtte regresjonsanalysen uavhengig av utvalgsstørrelsen er blant annet bakenforliggende variabler og antakelsen om et lineært forhold mellom den avhengige og den uavhengige variabelen. Det er ikke sikkert at

kontrollvariablene som er foreslått er tilstrekkelige for å forklare hva som foregår. Det kan være mange andre faktorer som påvirker korrupsjon, hvorav noen det kan være vanskelig å måle eller observere. Som nevnt tidligere kan samfunnets holdninger til kjønn og korrupsjon påvirke både prosentandelen kvinnelige dommere og korrupsjonsnivået. Forholdet mellom den avhengige og den uavhengige variabelen kan videre være ikke-lineært eller til og med ikke-monotonisk. Det kan også være vekselvirkningseffekter mellom de uavhengige variablene som den lineære regresjonsmodellen ikke tar hensyn til.

Datakvaliteten er nok en mulig kilde til unøyaktige resultater. Korrupsjon er, som vi har vært inne på, notorisk vanskelig å måle, og påliteligheten og gyldigheten av korrupsjonsindekser har blitt stilt spørsmål ved. Respondenters erfaringer og holdninger kan være kultur- og situasjonsavhengige og derfor vanskelige å fange opp skikkelig gjennom surveyundersøkelser. Det foreslåtte opplegget er begrenset av de tilgjengelige dataene fra WJP, men selv om disse og andre indekser kan kritiseres er de likevel det beste vi har for øyeblikket.

Det er viktig å understreke at andre typer undersøkelser er nødvendige for å forstå sammenhengen mellom kvinner og korrupsjonsnivå innenfor domstolene. Det er notorisk vanskelig å etablere årsakssammenhenger i samfunnsvitenskapene og case-studier og eksperimentelle eller kvasi-eksperimentelle metoder kan bidra til å bedre forstå mekanismene som er i spill. Slike forskningsdesign kan også hjelpe oss med å unngå økologiske feilslutninger hvor antakelser om individers natur baseres utelukkende på samlede statistikker for gruppen disse individene tilhører. Regresjonsanalysen slik den foreslått gir oss ikke noe informasjon om hva som foregår på individnivå. Dersom vi for eksempel finner at et land med en høyere prosentandel kvinnelige dommere har mindre korrupsjon i domstolen, betyr ikke dette nødvendigvis at kvinnelige dommere er mindre korrupte enn mannlige dommere på individnivå. Casestudier er også viktige for å kunne forstå og ta hensyn til lokale forhold og kulturen.

Opplegg nummer 2

Kultur en viktig dimensjon å vurdere når man analyserer forholdet mellom kvinnelig deltakelse og korrupsjon, siden utelatelse av kulturelle kjennetegn kan gi en falsk sammenheng mellom økt kvinnelig deltakelse alene og redusert korrupsjonsnivå.

Det siste opplegget jeg foreslår i denne oppgaven er basert på forskning gjort av Debski, Jetter Mösle og Stadelmann (2018) og søker å bedre forstå den kulturelle konteksten ved å benytte Hofstedes kulturdimensjoner i analysen. Debski et al studie fant at sammenhengen mellom kvinners deltakelse i politikken og korrupsjonsnivå forsvant når de tok hensyn til landsspesifikk heterogenitet. Ved å utnytte landspecifikke kulturdimensjoner og sammenslåtte estimater (pooled estimations) fant de at de kulturelle dimensjonene maktavstand og maskulinitet systematisk er assosiert med både korrupsjon og kvinnelig deltakelse. Ifølge forfatterne er disse to kulturelle egenskapene tilstrekkelige til å forklare sammenhengen mellom kjønn og korrupsjon fullt ut. I det tilpassede opplegget jeg her skisserer foreslår jeg vi benytter oss av samme metode for se på domstolen mer spesifikt. Liknende funn vil styrke eksogene forklaringer og mulighetsperspektivet

Hofstedes kulturelle dimensjoner

Hofstedes kulturelle dimensjoner er et teoretisk rammeverk for tverrkulturell kommunikasjon utviklet av den nederlandske sosialpsykologen Geert Hofstede. Arbeidet hans, som begynte på slutten av 1960-tallet og som fortsatte gjennom flere tiår, er basert på en omfattende analyse av data fra IBM-ansatte i en rekke land. Hofstedes rammeverk brukes innenfor flere forskningsfelt.

Dimensjonene måles på en skala fra 0 til 100. Og på den måten måles kultur i et gitt land i forhold til andre. Land med høye verdier er relativt mer hierarkiske, viser en høyere preferanse for å unngå usikkerhet, er mer individuelt orienterte, og mer dominert av «mannlige» verdier. De seks dimensjonene identifisert av Hofstede (1980; 2001; 2011) og Hofstede i samarbeid med Minkov (2010) er:

1. **Maktavstand (Power Distance).** Denne dimensjonen måler i hvilken grad mindre mektige medlemmer av organisasjoner og institusjoner aksepterer og forventer at makt skal fordeles ulikt. I kulturer med høy maktavstand blir hierarki sett på som naturlig og folk aksepterer en høyere grad av autokratisk eller paternalistisk autoritet. I motsetning til dette forventer og aksepterer kulturer med lav maktavstand at maktforhold skal være mer demokratiske. In Hofstede et al. (2010). Power Distance Indeksen er inkludert 76 land hvor tendensen er at østeuropeiske, latinske, asiatiske og afrikanske land scorer høyere og germanske og engelsktalende vestlige land scorer lavere.

2. **Individualisme versus kollektivism.** Denne dimensjonen reflekterer i hvilken grad individer i et samfunn er integrert i grupper. Individualistiske samfunn legger vekt på personlig prestasjon, individuelle rettigheter og uavhengighet, mens kollektivistiske samfunn setter høyere verdi på sosial harmoni, lojalitet i grupper og felles velvære. Tendensen her er at vestlige og utviklede land scorer høyere for individualisme, mens kollektivism er rådende for østlige og mindre utviklede land. Japan befinner seg midt i mellom. (Hofstede 2010).

3. **Maskulinitet versus femininitet.** «Maskuline» samfunn verdsetter prestasjon, selvsikkerhet, konkurranse og materiell suksess, mens «feminine» samfunn legger større vekt på relasjoner, beskjedenhet, omsorg for de svake og livskvalitet. Denne dimensjonen refererer ikke til individers kjønn, men heller til samfunnsverdier. Japan, tysktalende land og noen latinske land som Italia og Mexico scorer høyt på maskulinitet, mens engelskspråklige land scorer moderat og de nordiske landene scorer lavt.

4. **Usikkerhetshåndtering (Uncertainty Avoidance).** Denne dimensjonen indikerer i hvilken grad medlemmer av et samfunn føler seg ukomfortable med usikkerhet og tvetydighet. Samfunn som unngår høy usikkerhet prøver å gjøre livet mer forutsigbart og kontrollerbart, ofte gjennom strenge lover, regler og sikkerhetstiltak, og ved å opprettholde en tro på absolutte sannheter. Øst- og sentraleuropeiske land scorer høyest på denne dimensjonen sammen med latinske og tysktalende land. De engelskspråklige og nordiske landene scorer lavere.

5. **Langsiktig orientering versus kortsiktig normativ orientering.** Denne dimensjonen reflekterer i hvilken grad samfunn opprettholder langsiktige,

fremtidsorienterte holdninger og atferd som utholdenhet og sparsommelighet (langiktig), versus fortid og nåtid- orienterte holdninger som respekt for tradisjon og oppfyllelse av sosiale forpliktelser (kortsiktig) (Hofstede og Minkov 2010). De østasiatiske landene er mest langtidsorientert etterfulgt av øst og sentraleuropa. Sør- og nordeuropa og sørasiatiske land befinner seg på midten mens USA Australia, Latin-Amerika, afrikanske og muslimske land er de mest kortsiktig orienterte.

6. **Overbærenhet versus tilbakeholdenhet.** Overberende samfunn tillater relativt fri tilfredsstillelse av grunnleggende menneskelige ønsker knyttet til å nyte livet og ha det gøy, mens tilbakeholdne samfunn undertrykker tilfredsstillelse av behov og regulerer det ved hjelp av strenge sosiale normer (Hofstede og Minkov 2010). Overbærenhet har en tendens til å råde i Sør- og Nord-Amerika, i Vest-Europa og i deler av Afrika sør for Sahara. Tilbakeholdenhet råder i Øst-Europa, i Asia og i den muslimske verden. Middelhavs-Europa inntar en mellomposisjon på denne dimensjonen.

Hypoteser

På bakgrunn av funnene gjort i den originale studien av Debski et al. og i tråd med eksogene forklaringer om at den observerte forskjellen i korrupsjonsnivå mellom menn og kvinner først og fremst dreier seg om at korrupsjon hindrer kvinners deltakelse og at når kvinner først har oppnådd en posisjon har de ikke den samme muligheten til å opptre korrupt har vi en forventning om at mer maskuline samfunn og samfunn med større maktavstand vil være mer korruperte og ha lavere nivåer av kvinner i domstolene.

H1: Land som scorer høyere på maskulinitet og maktavstand vil ha færre kvinnelige dommere.

H2: Land som scorer høyere på maskulinitet og maktavstand vil ha høyere nivåer av korrupsjon i domstolene.

Hva betyr det dersom en finner støtte for disse hypotesene? Snarere en å slå fast at kjønn ikke spiller noen rolle bør støtte til hypotesene heller nyansere forståelsen vår av hvordan kjønn kultur og korrupsjon henger sammen. En konsekvens av at flere kvinner slipper til i

domstolen kan være at tradisjonelle hierarkier og mannsdominerte nettverk svekkes, og dermed at maktavstanden og maskuliniteten reduseres. På denne måten er det ikke kjønn i seg selv som er den avgjørende faktoren selv om kvinners representasjon kan føre til en ønsket effekt. Dette er i tråd med de eksogene forklaringsmodellene vi har sett over.

Om metoden

En fixed effects-modell er en statistisk modell som inkluderer en eller flere kategoriske variabler som representerer ulike grupper, med en indikatorvariabel (dummy-variabel) for hver gruppe. Tilnærmingen med fixed effects kontrollerer alle tidsinvariante forskjeller mellom individene eller gruppene, så de estimerte effektene stammer bare fra variasjon innenindivid eller innen gruppe over tid.

I sammenheng med paneldata kontrollerer en fixed effects-modell for alle tidsinvariante forskjeller mellom individene eller gruppene, slik at de estimerte effektene kommer utelukkende fra individer eller innenfor -gruppevariasjon over tid. I hovedsak tar denne modellen hensyn til variabler som endres over tid, men som er konstante på tvers av enheter eller grupper.

I en studie som undersøker effekten av andelen kvinner på korrupsjonsnivå i domstolen ved bruk av data fra flere land over flere år, kan landspesifikke egenskaper som ikke endres over tid (som kulturelle aspekter, geografiske trekk, osv.) påvirke inntektsnivået. En modell med faste effekter vil vurdere disse landspesifikke egenskapene som faste og vil kontrollere for dem.

En slik tilnærming er spesielt nyttig når en arbeider med en mulig utelatt variabel bias. Hvis det er tidsinvariante kjennetegn som ikke er inkludert i modellen, og disse kjennetegnene korrelerer med variabler i modellen, så kan en fasteffektmodell bidra til å adressere denne biasen (Wooldridge 2010). Kulturelle endringer forekommer langsomt og om vi for eksempel benytter oss av dataene foreslått i forrige opplegg som dekker i overkant av 20 år vil det være rimelig å anse kulturen som nokså tidsuavhengig innenfor dette tidsrommet (Debski et al 2018; Hofstede 2011).

Utfordringer

Et slikt undersøkelsesopplegg vil støte på noen av de samme utfordringene som jeg diskuterte i det første undersøkelsesopplegget. For det første kan begrensede data svekke analysen og funnenes troverdighet. En annen utfordring er tolkningen av resultatene og forståelsen av de kulturelle aspektene. Selv om dette opplegget kan gi os mer innsikt i om og hvilke kulturelle faktorer som spiller en rolle for kvinnelig representasjon i domstolen og korrupsjonsnivået, og hvordan de henger sammen, får vi ikke noe innblikk i hva som foregår på mikronivå.

Opplegg nummer 3

Det neste opplegget jeg foreslår er derfor en eksperimentell studie basert på en innflytelsesrik studie av Vivi Alatas, Lisa Cameron, Ananish Chaudhuri, Nisvan Erkal og Lata Gangadharan (2009). Kort fortalt går opplegget ut på å kjøre økonomiske eksperimenter med tre deltakere for å undersøke individenes forhold til korrupsjon. Ved å inkludere deltakere både fra rettsektoren og utenfor kan man forhåpentligvis undersøke holdningene til korrupsjon og sammenlikne dem med andre grupper i befolkningen. Et vanlig problem med å trekke konklusjoner basert på surveyundersøkelser er at folks svar ofte skiller seg fra den egentlige atferden deres. Eksperimenter skiller seg fra surveyundersøkelser og oppfatningsindekser blant annet ved at deltakerne i eksperimentene mottar ekte pengeutbetalinger som følge av valgene deres under eksperimentene (Alatas et al 2009, 664). Ved å la deltakerne fylle ut skjemaer om seg selv, tidligere erfaringer med korrupsjon og en begrunnelse for valgene de tok i underveis, kan vi supplere de eksperimentelle dataene og få bedre innsikt i bakgrunnen for den observerte atferden deres.

En styrke med et opplegg som dette er at det gir oss muligheten til å inkludere alle typer ansatte innenfor domstolene. Dette gir oss bedre innsikt i holdningene til korrupsjon innenfor rettsektoren sammenliknet med om en kun ser på dommere. Tilgjengeligheten på statistikk om kjønn hos andre ansatte en dommere er svært begrenset for mange land og det vanskeliggjør analysemetoder som det første jeg foreslo i denne oppgaven. Eksperimentelle opplegg møter ikke det samme problemet da de ikke trenger å være avhengige av allerede innsamlede data og statistikk.

På den andre siden er tilgjengeligheten og villigheten til deltakere fra rettsektoren muligens mer begrenset, og dette kan by på utfordringer for det foreslåtte eksperimentelle opplegget.

Om eksperimentelle studier i samfunnsvitenskap:

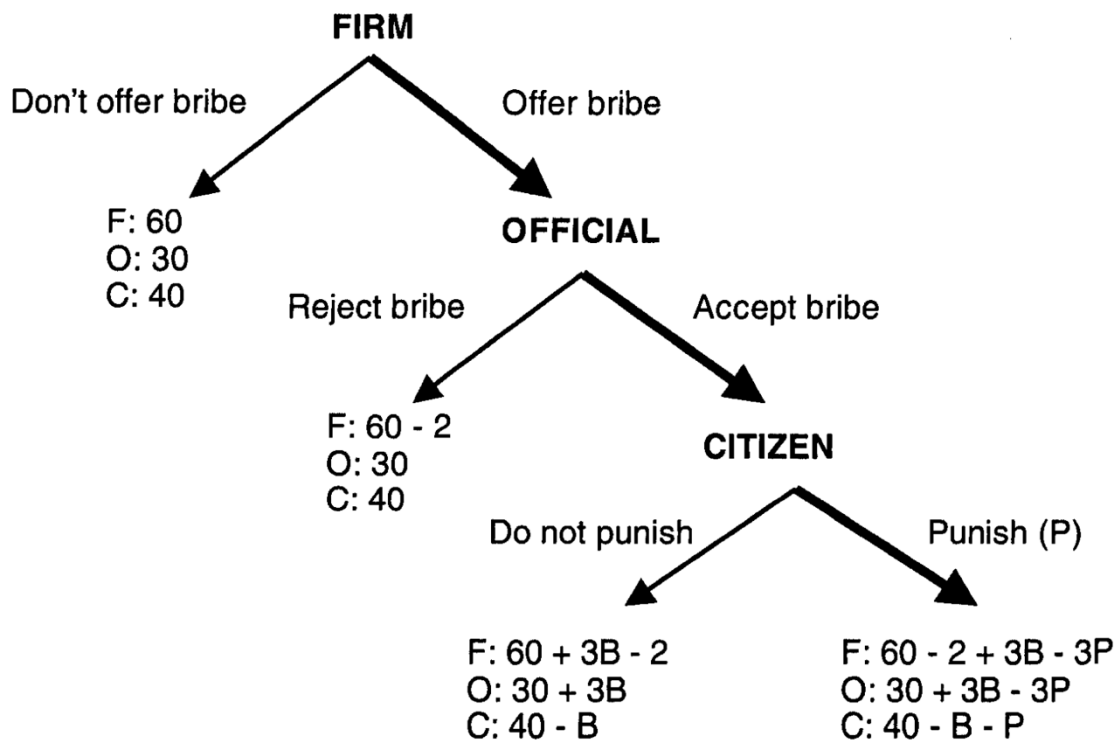
Eksperimentelle studier er en av de viktige typene forskningsdesign innen samfunnsvitenskap. De tilbyr en kraftig metodisk tilnærming med flere styrker deriblant muligheten til å etablere kausalitet, graden av kontroll og replikerbarhet.

Den kanskje viktigste fordelen med eksperimentelle studier er deres evne til å etablere årsakssammenhenger mellom variabler (Morgan 2013). Ved å manipulere uavhengige variabler og observere deres effekt på avhengige variabler, kan forskere gjøre mer robuste årsaksslutninger. Eksperimentelle design, spesielt i laboratoriemiljøer, lar forskere kontrollere eksterne variabler som kan forvirre resultatene (Shadish, Cook, & Campbell, 2002). Ved å kontrollere disse faktorene kan forskere være mer sikre på at endringer i den avhengige variabelen skyldes manipulering av den uavhengige variabelen, ikke andre forvirrende variabler. Eksperimentelle studier er videre ofte lettere å replikere enn andre forskningsdesign, noe som er avgjørende for verifikasjon av vitenskapelige resultater. Gitt den detaljerte prosedyren til eksperimentelle studier, kan andre forskere følge samme metodikk for å se om de oppnår lignende resultater. Eksperimentelle design gir typisk kvantitative data, som muliggjør statistiske analyser for å videre undersøke sammenhengen mellom variablene.

Det foreslåtte eksperimentelle designet

Eksperimentet er basert på et tre personers, sekvensielt bevegelsesspill (three-person, sequential move game på engelsk). Den første spilleren i spillet kalles firmaet (the firm) og får muligheten til å sette i gang en korrumpert handling ved å tilby en bestikkelse til en offentlig tjenestemann. Den andre spilleren, som vi kaller tjenestemannen (the official), kan enten avvise eller akseptere bestikkelsen. Hvis bestikkelsen aksepteres, får både firmaet og tjenestemannen det økonomisk bedre på bekostning av den tredje spilleren, borgeren (the citizen). Borgeren kan imidlertid svare på den korruperte handlingen ved å velge å straffe både firmaet og tjenestemannen. Straffen er kostbar for borgeren, men pålegger bedriften og

tjenestemannen en mye større pengesanksjon (Alatas et al 2009, 665). De to første spillere, firmaet og tjenestemannen, kan opptre korrumpert for å øke sin egen utbetaling på bekostning av den tredje spilleren, borgeren. Bestikkelsen som finner sted mellom de to første spillerne skader den tredje spilleren og er ulovlig. Derfor har den tredje spilleren lov til å straffe de to første spillerne til en kostnad for seg selv.

Figuren er hentet fra Alatas et als (2009, 666) artikkel og viser gangen i eksperimentet. Det koster firmaet to eksperimentelle dollar å tilby bestikkelsen uavhengig av om bestikkelsen blir akseptert. Denne summen representerer ifølge forfatterne for eksempel kostnadene ved å finne den rette tjenestemannen til å motta bestikkelsen. Hvis tjenestemannen bestemmer seg for å godta bestikkelsen, vil utbetalingene til firmaet og tjenestemannen øke med $3B$. Utbetalingen til borgeren reduseres med bestikkelsesbeløpet B . Derfor er nettofordelen til firmaet ved å betale bestikkelsen $3B-2$. Altså pengene tjent minus kostnaden. Dette kan for eksempel representere fordelene bedriftene får av å unngå en regulering. Tjenestemannens utbetaling øker også med $3B$, selv om beløpet av bestikkelse betalt av firmaet er B . Siden inntekten i offentlig tjeneste sannsynligvis vil være lavere enn den som tjenes i private bedrifter, kan samme pengebeløp antas å ha en lavere marginalnytteverdi for firmaet enn for tjenestemannen. Hvis bestikkelsen har blitt tilbudt og akseptert får borgeren, som har observert valgene gjort av firmaet og tjenestemannen, en sjanse til å straffe firmaet og

tjenestemannen for den korruperte transaksjonen. Borgeren kan velge et beløp P som straff. En slik straff er kostbar for borgeren og reduserer borgerens utbetaling med straffbeløpet, P . Alatas et al antar at straffen er kostbar for borgeren av to grunner. For det første kan kostnadene representere mengden skatt borgeren må betale for at et rettssystem skal eksistere. For det andre kan den representere kostnadene ved å fylle ut en politirapport, møte i retten og så videre. Siden disse kostnadene i de fleste tilfeller er mye mindre enn straffbeløpet som faktisk pålegges partene, antar modellen at dersom innbyggeren velger straffebeløpet på P , får firmaet og tjenestemannen en reduksjon på $3P$ til sin sluttsum (Alatas et al 2009, 666). Spillet avsluttes når borgeren har bestemt seg for om den vil straffe firmaet og tjenestemannen og har valgt et straffebeløp. I etterkant av eksperimentet fyller deltakerne ut en undersøkelse som inkluderer en rekke kontrollspørsmål og erfaringene deres med korrupsjon. Deltakerne kan også bes om å begrunne valgene sine for å øke forståelsen av hva en har observert i eksperimentet.

En av fordelene med det eksperimentelle designet til Alatas et al (2009) er at det modellerer en atferd tett knyttet til en av de vanligste oppfatningene av korrupsjon, nemlig bestikkelser, noe som igjen gjør oss sikrere på at deltakernes holdninger til korrupsjon observeres siden de mest sannsynlig forstår spillet som korrupsjon. En mulig ulempe er at et såpas enkelt oppsett ikke gjør det mulig å fange opp den store variasjonen av, og alle nyansene i, juridisk korrupsjon.

Begrensninger med undersøkelsesopplegget

Det er imidlertid viktig å merke seg at eksperimentelle design ikke er uten begrensninger. For eksempel møter de ofte problemer med økologisk gyldighet - resultater oppnådd under kontrollerte forhold kan ikke generaliseres til virkelige omgivelser. Ethiske hensyn kan også begrense hvilke typer manipulasjoner forskere kan utføre, spesielt innen samfunnsvitenskap.

Mens eksperimentelle studier innen samfunnsvitenskap tilbyr mange fordeler, har de også betydelige begrensninger. Blant utfordringene verdt å merke seg er validitetsproblemer, deltakeratferd og utfordringer knyttet til utvalget.

En vanlig kritikk av eksperimentelle studier er deres mangel på økologisk validitet, som refererer til i hvilken grad funnene i en studie kan generaliseres til virkelige omgivelser (Nannestad 2008, 416). Laboratorieinnstillinger er ofte kunstige og mangler kompleksiteten til den virkelige verden. Deltakerne kan oppføre seg annerledes i et kontrollert, kunstig miljø enn de ville gjort i sine naturlige miljøer, noe som kan kompromittere resultatenes validitet. Eksperimentelle design kan bare svare på spesifikke typer forskningsspørsmål – først og fremst de som er knyttet konkrete årsak- og virkningsforhold (Shadish, Cook, & Campbell, 2002). De er mindre egnet for utforskende forskning eller forskning som søker å forstå fenomener på en mer helhetlig måte.

En annen svakhet ved eksperimentelle studier er spørsmålet om deltakerreaktivitet, der deltakerne endrer oppførselen sin fordi de vet at de blir studert, også kjent som Hawthorne-effekten (McCambridge, Witton, & Elbourne, 2014). Dette kan føre til partiske resultater som ikke nøyaktig gjenspeiler naturlig atferd. Dette er spesielt aktuelt for en studie med deltakere fra domstolene. Som vi vet blir korrupsjon innenfor domstolene gjerne sett på som ekstra alvorlig (Gloppen 2014, 68). Med dette i bakhodet kan vi se for oss at noen av deltakerne vil vegre seg for å handle korrupt i eksperimentet. Om vi så tar med oss at kvinner er mer risikoaverse enn menn – enten fordi de har blitt sosialisert til det eller fordi de rasjonelt forventer en strengere sanksjon enn menn – kan vi se for oss at kvinner i eksperimentet vil oppføre seg bedre av frykt for å bli avslørt. Et alternativt synspunkt er at en eventuell forskjell i opplevd risiko mellom kjønnene simulerer hvordan det fungerer ellers i samfunnet og at valgene som observeres i eksperimentet dermed gir et realistisk bilde.

Eksperimentelle studier er ofte avhengige av convenience sampling, der deltakerne velges basert på deres tilgjengelighet og vilje til å delta. Dette kan føre til prøvetakingskjevhet og begrense generaliserbarheten av studiens resultater til den bredere befolkningen. En betydelig utfordring for det opplegget som er skissert her er villigheten og tilgjengeligheten til deltakere fra rettssystemet.

5. Konklusjoner

I denne oppgaven har jeg forsøkt å belyse noe av kompleksiteten som ligger i korrupsjonsbegrepet generelt og innenfor domstolen. Videre har jeg sett på det komplekse forholdet mellom kvinner og korrupsjon innenfor domstolen. Kvinner rammes hardere enn menn av korrupsjon både som brukere av domstolenes tjenester og som ansatte. Samtidig er korrupsjon en av de viktige årsakene til at kvinner holdes utenfor, samtidig som at kvinnelig deltakelse er assosiert med lavere nivåer av korrupsjon og at antakelsen om at kvinner er mindre korrupte enn menn er utbredt. For å se nærmere på dette har jeg gått igjennom viktige bidrag til litteraturen om kjønn og korrupsjon generelt og identifisert to hovedforklaringsmodeller. De endogene teoriene fokuserer på at kvinner formes av samfunnet til å søke mindre risikofylt atferd eller får en motivasjon til å søke antikorrupsjonsreformer, og de eksogene fokuserer på at kvinner ofte ikke har muligheten til å være korrupte da de i mange sammenhenger fortsatt er «outsidere». Litteraturen finner støtte for begge typene forklaringer. De tre studiene nevnt i denne oppgaven som ser spesifikt på domstolen støtter alle mulighetsperspektivet. Respondenter fra kinesiske, haitianske og arabiske domstoler beskriver mannlige korrupte nettverk som både begrenser karriere- og korrupsjonsmulighetene deres.

Logikken bak både endogene og eksogene forklaringer kan tenkes å gjelde for rettsektoren, selv om det er noen viktige forskjeller sammenliknet med for eksempel politikken. Styrken på byråkratiske arbeidsprinsipper kan tenkes å være sterkere innenfor domstolene og dette sammen med graden av meritokratisk rekruttering kan spille en viktig rolle for kvinners muligheter til deltakelse og individers muligheter til å benytte seg av subjektive erfaringer.

Sterkere byråkratiske prinsipper er knyttet til mindre korrupsjonsforskjell mellom kjønnene hva gjelder korrupt atferd og meritokratiske systemer gjør at flere kvinner slipper til og at korrupsjonsnivået går ned.

Flere sentrale funn henter om at forholdet mellom en høyere andel kvinner og lavere nivåer av korrupsjon ikke er likt alle steder og at kultur og regimetype kan spille en rolle.

Jeg har derfor foreslått to tre undersøkelsesopplegg som forhåpentligvis kan bidra til å belyse hvordan forholdet mellom korrupsjon og kjønn utarter seg innenfor domstolene. Det første for å se på den rene statistiske sammenhengen ut ifra tilgjengelige data og det andre for å undersøke nærmere dimensjoner av hvert enkelt lands kulturs betydning. Det tredje opplegget

kan utfylle de to andre ved at det flytter perspektivet fra makro til mikro og dermed utvider mulighetene våre til å forstå eventuelle statistiske sammenhenger funnet i det to foregående oppleggene. Som flere andre innenfor feltet har understreket, er det et tydelig behov for mer forskning. Jeg håper at oppleggene slik jeg har skissert dem kan være en mulig vei fremover.

Litteraturliste:

Agerberg, Mattias. 2014. "Perspectives on Gender and Corruption". *Working Paper series*. 2014(14): https://www.gu.se/sites/default/files/2020-05/QoGWP_2014_14_Agerberg.pdf

Alatas, V., C. Cameron, A. Chaudhuri, N. Erual and L. Gangadharan. 2009. "Gender, culture, and corruption: insights from an experimental analysis". *Southern Economic Journal*, 75 (3), 663–80.

Alatas, V., Cameron, L., Chaudhuri, A., Erkal, N., & Gangadharan, L. (2009). Gender, culture, and corruption: Insights from an experimental analysis. *Southern Economic Journal*, 75(3), 663–680.

Alhassan-Alolo, N. 2007. "Gender and corruption: testing the new consensus". *Public Administration and Development*, 2 (3), 227–37.

Andersen, Steffen, Erwin Bulte, Uri Gneezy, and John A. List. 2008. "Do Women Supply More Public Goods than Men? Preliminary Experimental Evidence from Matrilineal and Patriar- chal Societies." *American Economic Review* 98 (2): 376–381.

Babyak, Michael A. 2004. "What you see may not be what you get: a brief, nontechnical introduction to overfitting in regression-type models". *Psychosom Med*. Vol. 66(3):441-21.

Bailey, J. and P. Paras. 2006. "Perceptions and attitudes about corruption and democracy in Mexico". *Mexican Studies*, 22 (1), 57–81.

Banfield, E. C. (1958). *The Moral Basis of a Backward Society*. New York, NY: Free Press.

Barnes, T. D. (2016). *Gendering legislative behavior: Institutional constraints and collaboration*. Cambridge University Press

Barnes, T. D., & Beaulieu, E. (2014). Gender stereotypes and corruption: How can- didates affect perceptions of election fraud. *Politics & Gender*, 10(3), 365–391. <https://doi.org/10.1017/S1743923X14000221>

Barnes, T. D., & Beaulieu, E. (2018). Women politicians, institutions, and percep- tions of corruption. *Comparative Political Studies*, 52(1), 134–167. <https://doi.org/10.1177/0010414018774355>

Barr, Abigail og Danila Serra. 2010. "Corruption and culture: An experimental analysis." *Journal of Public Economics*. Vol 94(11-12): 862-869

Bauhr, Monika. 2012. "Need or Greed Corruption?." I *Good Government*, redigert av Sören Holmberg og Bo Rothstein, 68-86. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited

Bauhr, M., & Charron, N. (2018). Insider or outsider? Grand corruption and electoral accountability. *Comparative Political Studies*, 51(4), 415–446. <https://doi.org/10.1177/0010414017710258>

- Bauhr, M., & Charron, N. (2020). Do men and women perceive corruption differently? Gender differences in perception of need and greed corruption. *Politics and Governance*, 8(2), 92–102. <https://doi.org/10.17645/pag.v8i2.2701>
- Bauhr, M., Charron, N., & Wängnerud, L. (2019). Exclusion or interests? Why females in elected office reduce petty and grand corruption. *European Journal of Political Research*, 58(4), 1043–1065. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12300>
- Bauhr, Monika og Nicholas Charron. 2021. «Will Women Executives Reduce Corruption? Marginalization and Network Inclusion». *Comparative Political Studies*. Vol. 54(7): 1292–1322.
- Bjarnegård, E. 2009. “Men in politics: revisiting patterns of gendered parliamentary representation in Thailand and beyond”. Unpublished doctoral dissertation, Department of Government, Uppsala University.
- Bjarnegård, E. (2013). *Gender, informal institutions and political recruitment – Explaining male dominance in parliamentary representation*. Palgrave Macmillan.
- Boehm, F., & Sierra, E. (2015). The gendered impact of corruption: Who suffers more? men or women?. U4 Brief. <https://www.u4.no/publications/the-gendered-impact-of-corruption-who-suffers-more-men-or-women>
- Bolzendahl, C. (2009). Making the implicit explicit: Gender influences on social spending in twelve industrialized democracies, 1980–99. *Social Politics: International Studies in Gender, State & Society*, 16(1), 40–81. <https://doi.org/10.1093/sp/jxp002>
- Booth, A. L., & Nolen, P. (2012). Gender differences in risk behaviour: Does nurture matter?*. *The Economic Journal*, 122(558), F56–F78. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0297.2011.02480.x>
- Bord, R. J., & O’Connor, R. E. (1997). The gender gap in environmental attitudes: The case of perceived vulnerability to risk. *Social Science Quarterly*, 78(4), 830–840.
- Braconnier, Ana, og Camilla De León. 2022. «Women in the Judiciary in Guatemala: Living between professionalization and Political Capture”. *CMI Working Paper WP*. 2022(2): 1-54 <https://www.cmi.no/publications/8382-women-in-the-judiciary-in-guatemala-living-between-professionalization-and-political-capture>
- Bratton, K. A., & Ray, L. P. (2002). Descriptive representation, policy outcomes, and municipal day-care coverage in Norway. *American Journal of Political Science*, 46(2), 428–437. <https://doi.org/10.2307/3088386>
- Bundesverfassungsgericht. 2023. “The Federal Constitutional Court”. 31.05.23 https://www.bundesverfassungsgericht.de/EN/Das-Gericht/Organisation/organisation_node.html
- Burbank, Stephen B. Og Barry Friedman. 2002. *Judicial Independence at the Crossroads: An Interdisciplinary Approach*. New York: Sage Publishing.

Buscaglia, E., & Dakolias, M. (1996). *Comparative International Study of Court Performance Indicators: A Descriptive and Analytical Account*. Washington, D.C.: World Bank.

Bush, Sarah Sunn. 2011. "International Politics and the Spread of Quotas for Women in Legislatures." *International Organization* 65 (1): 103–37.

Carpini, M. X. D., & Fuchs, E. R. (1993). The year of the woman? Candidates, voters, and the 1992 elections. *Political Science Quarterly*, 108(1), 29–36. <https://doi.org/10.2307/2152484>

Choe, Sang-Hun. 2019 «Ex-Chief Justice of South Korea Is Arrested on Case-Rigging Charges.» *New York Times*. 23.1.19. <https://www.nytimes.com/2019/01/23/world/asia/south-korea-chief-justice-japan.html>

CEPEJ: <https://rm.coe.int/evaluation-report-part-1-english/16809fc058>

Council of Europe's (CoE's) Group of States Against Corruption (GRECO) country evaluations (have gender disaggregated data and report on gendered anti-corruption measures)

Courts.go.jp. 2023 "Courts in Japan." 20.05.23. https://www.courts.go.jp/english/vc-files/courts-en/file/2020_Courts_in_Japan.pdf

Constituteproject.org. 2023. «Mexico's Constitution of 1917 with Amendments through 2015.» 20.05.23. https://www.constituteproject.org/constitution/Mexico_2015.pdf?lang=en

Dahlström, Carl, Victor Lapuente, and Jan Teorell. 2012. "The Merit of Meritocratization Politics, Bureaucracy, and the Institutional Deterrents of Corruption." *Political Research Quarterly* 65 (3): 656–668.

D'Attoma, John, Clara Volintiru og Sven Steinmo. 2017. «Willing to share? Tax compliance and gender in Europe and America». *Research & Politics*. Vol 4(2): <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2053168017707151>

Debski, J., Jetter, M., Möhle, S., & Stadelmann, D. (2018). Gender and corruption: The neglected role of culture. *European Journal of Political Economy*, 55, 526-537. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S017626801630194X>

Dhaudhuri, Ananish. 2012. "Gender and Corruption: A Survey of the Experimental Evidence." In *New Advances in Experimental Research on Corruption (Research in Experimental Economics)*, ed. Danila Serra and Leonard Wantchekon. Bingley, UK: Emerald Group Publishing Limited.

Dolan, K. (1998). Voting for women in the 'year of the woman'. *American Journal of Political Science*, 42(1), 272–293.

Dolan, K. (2010). The impact of gender stereotyped evaluations on support for women candidates. *Political Behavior*, 32(1), 69–88.

Dollar, D., Fisman, R., & Gatti, R. (2001). Are women really the “fairer” sex? Corruption and women in government. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 46(4), 423–429. [https://doi.org/10.1016/S0167-2681\(01\)00169-X](https://doi.org/10.1016/S0167-2681(01)00169-X)

Eagly, A. H., & Crowley, M. 1986. Gender and helping behavior. A meta-analytic review of the social psychological literature. *Psychological Bulletin*, 100(3), 283–308. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.100.3.283>

ECLAC (Economic Commission for Latin American and the Caribbean). 2020. “Judicial Power: Percentage of Women Judges in the Highest Court of Supreme Court.” Gender

Eggers, A. C., Vivyan, N., & Wagner, M. (2018). Corruption, accountability, and gender: Do female politicians face higher standards in public life? *Journal of Politics*, 80(1), 321–326. <https://doi.org/10.1086/694649>

EIGE. 2022. Gender Statistics Database: https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natert_wmid_natert_supert

Enns-Jedenastik, L. 2017. How women’s political representation affects spending on family benefits. *Journal of Social Policy*, 46(3), 563–581. <https://doi.org/10.1017/S0047279416000933>

Esarey, J., & Chirillo, G. 2013. “Fairer sex” or purity myth? Corruption, gender, and institutional context. *Politics & Gender*, 9(4), 361–389. <https://doi.org/10.1017/S1743923X13000378>

Esarey, J., & Schwindt-Bayer, L. A. 2018. Women’s representation, accountability and corruption in democracies. *British Journal of Political Science*, 48(3), 659–690. <https://doi.org/10.1017/S0007123416000478>

Esarey, J., & Schwindt-Bayer, L. A. (2019). Estimating causal relationships between women’s representation in government and corruption. *Comparative Political Studies*, 52(11), 1713–1741. <https://doi.org/10.1177/0010414019830744>

Escobar-Lemmon, M., & Taylor-Robinson, M. M. (2009). Getting to the top: Career paths of women in Latin American cabinets. *Political Research Quarterly*, 62(4), 685–699.

Escobar-Lemmon, Maria C., Valerie Hoekstra, Alice J. Kang, and Miki Caul Kittilson. 2021. “Breaking the Judicial Glass Ceiling: The Appointment of Women to High Courts Worldwide.” *Journal of Politics* 83 (2): 662–74.

Escobar-Lemmon, M. C., Hoekstra, V. J., Kang, A. J., & Kittilson, M. C. (2022). *Reimagining the Judiciary: Women's Representation on High Courts Worldwide*. Oxford University Press.

ESCWA. 2019. «Women in the Judiciary in the Arab States Removing Barriers, Increasing Numbers». E/ESCWA/ECW/2019/2. <https://archive.unescwa.org/publications/women-judiciary-arab-states>

Equality Observatory for Latin America and the Caribbean. <https://oig.cepal.org/en/indicators/judicial-power-percentage-women-judges-highest-court-or-supreme-court> (accessed February 20, 2020).

Ferejohn, John A. og Larry D. Kramer. 2002. "Independent Judges, Dependent Judiciary: Institutionalizing Judicial Restraint". *New York University Law Review*. Vol 77(4): 962-1039.

Ferguson, Kathy. 1984. *The Feminist Case against Bureaucracy*. Philadelphia, PA: Temple University Press.

Flynn, J., Slovic, P., & Mertz, C. K. (1994). Gender, race, and perception of environmental health risks. *Risk Analysis*, 14(6), 1101–1108. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.1994.tb00082.x>

Frank, Björn, Johann Graf Lambsdorff, and Frédéric Boehm. 2011. "Gender and Corruption: Lessons from Laboratory Corruption Experiments." *European Journal of Development Research* 23: 59–71.

García-Sayán, Diego. 2021. "Independence of judges and lawyers". A/76/142 <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N21/196/61/PDF/N2119661.pdf?OpenElement>

Gloppen, Siri. 2014. "Courts, Corruption and Judicial Independence." I *Corruption, grabbing and development: Real world challenges*, redigert av Tina Søreide og Aled Williams, 68-79. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited

Gneezy, Uri, Kenneth L Leonard, and John A List. 2009. "Gender Differences in Competition: Evidence from a Matrilineal and a Patriarchal Society." *Econometrica* 77 (5): 1637–1664.

Goel, Rajeev K. Og Michael A. Nelson. 2023. «Influence of women in legislative versus executive branches in the fight against corruption.» *Journal of Policy Modeling*. Vol 45(1): 139-159.

Goetz, Anne Marie. 2007. "Political Cleaners: Women as the New Anti-Corruption Force?" *Development and Change* 38 (1): 87–105.

Goertzel, T.G. 1983. "That gender gap: sex, family income, and political opinions in the early 1980s". *Journal of Political and Military Sociology*, 11, 209–22.

Greene, William H. 2012. *Econometric Analysis: 7th edition*. Harlow Essex: Pearson Education Limited

Habershon, A. (2021) Gender and corruption: The time is now. [Blog] World Bank. <https://blogs.worldbank.org/governance/gender-and-corruption-time-now>

Halilovic, M. & Huhtanen H. (2014). Gender and the Judiciary: Selected Findings and recommendations on the implications of gender within the judiciary of Bosnia and

Herzegovina. <https://www.dcaf.ch/gender-and-judiciary-selected-findings-and-recommendations-implications-gender-within-judiciary>

Hao, Yu, Chun-Ping Chang, og Zao Sun. 2018. Women and corruption: evidence from multinational panel data. *Quality & Quantity: International Journal of Methodology*. Vol 52(4): 1447-1468.

Heidenheimer, Arnold J. 2002. *Political Corruption: Concepts & Contexts*. Routledge

Herbert, Siân. 2022. “Judicial corruption and gender.” *K4D Helpdesk Report*. https://opendocs.ids.ac.uk/opendocs/bitstream/handle/20.500.12413/17364/1081_Judicial_corruption_and_gender.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Heywood, Paul 2015. 2015. *Routledge Handbook of Political Corruption*. New York: Routledge.

Heath, R. M., Schwindt-Bayer, L. A., & Taylor-Robinson, M. M. (2005). Women on the sidelines: Women’s representation on committees in Latin American legislatures. *American Journal of Political Science*, 49(2), 420–436. <https://doi.org/10.2307/3647686>

Helmke, G., & Rosenbluth, F. (2009). Regimes and the Rule of Law: Judicial Independence in Comparative Perspective. *Annual Review of Political Science*, 12, 345-366.

Hirschl, Ran. 2004. “The Political Origins of the New Constitutionalism”. *Indiana Journal of Global Legal Studies*. Vol 11(1): 71-108.

Hoekstra, Valerie, Miki Caul Kittilson, and Elizabeth Andrews Bond. 2014. “Gender, High Courts, and Ideas about Representation in Western Europe.” In *Representation: The Case of Women*, eds. Maria C. Escobar-Lemmon and Michelle M. Taylor-Robinson. Oxford: Oxford University Press, 103–17.

Hofstede, Geert. 1980. «Culture and Organizations.” *International Studies of Management & Organization*. Vol 10(4): 15-41.

Hofstede, Geert 2011. “Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context.» *Online Readings in Psychology and Culture*. Vol 2(1): 1-26.

Huntington, S. P. (1968). *Political Order in Changing Societies*. New Haven, CT: Yale University Press.

Hsu, Y.-C., & Shen, S. (2019). Testing treatment effect heterogeneity in regression discontinuity designs. *Journal of Econometrics*, 208(2), 468–486. <https://doi.org/10.1016/j.jeconom.2018.10.004>

Huddy, L., & Terkildsen, N. (1993). Gender stereotypes and the perception of male and female candidates. *American Journal of Political Science*, 37(1), 119–147. <https://doi.org/10.2307/2111526>

Inter-American Commission on Human Rights (IACHR) (2019) Inter-American Commission on Human Rights. Corruption and Human Rights in the Americas: Inter-American Standards. IACHR. <http://www.oas.org/en/iachr/reports/pdfs/CorruptionHR.pdf>

International Association of Women Judges (2012) NAMING, SHAMING, AND ENDING SEXTORTION. International Association of Women Judges. https://www.unodc.org/ji/resdb/data/2012/_80/_naming_shaming_and_ending_sextortion.html

International Development Law Organization (2018) WOMEN DELIVERING JUSTICE: Contributions, barriers, Pathways. International Development Law Organization <https://www.idlo.int/publications/womendelivering-justice-contributions-barriers-pathways>

International Justice Mission, 2014. Strengthening the performance of the Ugandan justice system: a model to secure and protect widow and orphan land rights.

Jennett, Victoria. (2014) Fighting judicial corruption topic guide. Transparency International. https://knowledgehub.transparency.org/assets/uploads/kproducts/Topic_guide_on_judicial_corruption.pdf

Jennett, Victoria. 2015 Topic Guide: Judicial corruption: Key Issues and Challenges. Transparency International. <https://knowledgehub.transparency.org/guide/topic-guide-on-judicial-corruption/5305>

Jha, C. K., & Sarangi, S. (2018). Women and corruption: What positions must they hold to make a difference? *Journal of Economic Behavior & Organization*, 151, 219–233. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2018.03.021>

Johanssen, Jan, Marius Nygaard og Emil Schreiner. 1998. *Latinsk-norsk ordbok*. Oslo: Cappelen.

Johnson, Stephen. 2018. “Corruption is costing the global economy \$3.6 trillion dollars every year.” World Economic Forum. <https://www.weforum.org/agenda/2018/12/the-global-economy-loses-3-6-trillion-to-corruption-each-year-says-u-n>

Joseph, M., & Phillips, N. (2016). Judicial corruption in Haiti: The need for discipline and civil society participation. *Hastings Int'l & Comp. L. Rev.*, 39, 183.

Kang, Alice J., Miki Caul Kittilson, Valerie Hoekstra, and Maria C. Escobar-Lemmon. 2020. “Diverse and Inclusive High Courts: A Global and Intersectional Perspective.” *Politics, Groups, and Identities* 8 (4): 812–21.

Kenney, Sally J. 2013. *Gender and Justice: Why Women in the Judiciary Really Matter*. New York: Routledge.

Klitgaard, R. (1988). *Controlling corruption*. University of California Press. Lapuente, V., & Suzuki, K. (2020). The prudent entrepreneurs: Women and public sector innovation. *Journal of European Public Policy*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/13501763.2020.1770316>

Kosař, David. 2016. *Perils of Judicial Self-Government in Transitional Societies*. Cambridge: Cambridge University Press.

La Porta, R. , Lopez-de-Silanes, F. and Shleifer, A. (2008), “*The economic consequences of legal origin*”, *Journal of Economic Literature*, Vol. 46 No. 2, pp. 285-332.

La Porta, R. , Lopez-de-Silanes, F. , Shleifer, A. and Vishny, R.W. (1998), “*Law and finance*”, *Journal of Political Economy*, Vol. 106 No. 6, pp. 1113-1155.

La Porta, R. , Lopez-de-Silanes, F. , Shleifer, A. and Vishny, R.W. (1999), “*The quality of government*”, *Journal of Law, Economics and Organization*, Vol. 15 No. 1, pp. 222-279.

Lawless, J. L. (2015). Female candidates and legislators. *Annual Review of Political Science*, 18(1), 349–366. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-020614-094613>

Locatelli, Giorgio, Giacomo Mariani, Tristano Sainati, Marco Greco. 2017. «Corruption in public projects and megaprojects: There is an elephant in the room!» *International Journal of Project Management* 35 (3): 252-268.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0263786316301090?via%3Dihub>

Maddala, G. S. 1983. *Limited-Dependent and Qualitative Variables in Econometrics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Malleson, Kate. 2003. “Justifying Gender Equality on the Bench: Why Difference Won’t Do.” *Feminist Legal Studies* 11 (1): 1–24.

———. 2006. “Rethinking the Merit Principle in Judicial Selection.” *Journal of Law and Society* 33 (1): 126–40.

———. 2009. “Diversity in the Judiciary: The Case for Positive Action.” *Journal of Law and Society* 36 (3): 376–402.

———. 2014. “The Case for Gender Quotas for Appointments to the Supreme Court.” UK Supreme Court Blog, May 23 <http://ukscblog.com/case-gender-quotas-appointments-supreme-court/> (accessed March 20, 2020).

Manin, Bernard. 2007. *The Principles of Representative Government*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

March, James, and Johan P. Olsen. 1989. *Rediscovering Institutions: The Organizational Basis of Politics*. New York: Free Press.

Mauro, Paolo. 1995. «Corruption and Growth.» *The Quarterly Journal of Economics* vol 110 (3): 681-712. <https://www.jstor.org/stable/2946696>

McCambridge, Jim, John Witton, og Diana R. Elbourne. 2014. “Systematic review of the Hawthorne effect: new concepts are needed to study research participation effects”. *Journal of Clinical Epidemiology*. Vol 67(3): 267-277.

McMann, Kelly M., Brigitte Seim, Jan Teorell, og Staffan Lindberg. 2020. « Why Low Levels of Democracy Promote Corruption and High Levels Diminish It.» *Political Research Quarterly* 2020. Vol 73(4): 893-907.

<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1065912919862054>

Melnykovska, I. and J. Michailova. 2009. “Gender, corruption and sustain-able growth in transition countries”. *Journal of Applied Economic Sciences*, 9, 387–407.

Melton, James Tom Ginsburg. 2014. « Does De Jure Judicial Independence Really Matter? A Reevaluation of Explanations for Judicial Independence.» *Journal of Law and Courts* Vol. 2, 187-217. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2104512

Messick, Richard E. 1999. “ Judicial Reform and Economic Development: A Survey of the Issues. *The World Bank Research Observer*, Vol14 (1):117–136.

<https://doi.org/10.1093/wbro/14.1.117>

Messick, Richard E. og Sofie A. Schütte. 2015. “Corruption risks in the criminal justice chain and tools for assessment.” U4 Anti-Corruption Resource Centre.

<https://www.u4.no/publications/corruption-risks-in-the-criminal-justice-chain-and-tools-for-assessment.pdf>

Midtbø, Tor. 2012. *Stata: en entusiastisk innføring*. Oslo: Universitetsforlaget.

Midtbø, Tor. 2016. *Regresjonsanalyse for samfunnsvitere: med eksempler i Stata*. Oslo: Universitetsforlaget.

Miller, Seumas. 2018. "Corruption", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Winter 2018 Edition)*, Edward N. Zalta (ed.). <https://plato.stanford.edu/entries/corruption/>

Muriaas, Ragnhild L., and Vibeke Wang. 2012. “Executive Dominance and the Politics of Quota Representation in Uganda.” *Journal of Modern African Studies* 50 (2): 309–38.

Murray, Rainbow. 2012. “Parity and Legislative Competence in France.” In *The Impact of Gender Quotas*, eds. Susan Franceschet, Mona Lena Krook, and Jennifer M. Piscopo. Oxford: Oxford University Press, 27–42.

Nannestad, Peter. 2008. ”What Have We Learned About Generalized Trust, If Anything?”. *Annual Review of Political Science*. Vol. 11:413-436

O’Brien, Diana Z. 2012. “Quotas and Qualifications in Uganda.” In *The Impact of Gender Quotas*, eds. Susan Franceschet, Mona Lena Krook, and Jennifer M. Piscopo. Oxford: Oxford University Press, 57–71.

Piscopo, Jennifer M. 2015. “States as Gender Equality Activists: The Evolution of Quota Laws in Latin America.” *Latin American Politics and Society* 57 (3): 29–42.

Phillips, Anne. 1991. *Engendering Democracy*. Philadelphia: Pennsylvania University Press.

Phillips, Anne. 1995. *The Politics of Presence*. Oxford: Oxford University Press.

Philp, Mark & David-Barrett, Elizabeth. (2014). Realism About Political Corruption. *Annual Review of Political Science*. 18. 150126112025009. 10.1146/annurev-polisci-092012-134421.

Rackley, Erika 2012. *Women, Judging and the Judiciary: From Difference to Diversity*. London. Routledge-Cavendish.

Rackley, Erika. 2013. *Women, Judging and the Judiciary*. Abingdon: Routledge.

Rauch, James E., and Peter B. Evans. 2000. "Bureaucratic Structure and Bureaucratic Performance in Less Developed Countries." *Journal of Public Economics* 75: 49–71.

Ríos-Figueroa, Julio. 2007. «Fragmentation of Power and the Emergence of an Effective Judiciary in Mexico, 1994–2002.» *Latin American Politics and Society*. Vol 49(1):31-57.

Rosenbaum, S. M., Billinger, S., og Stieglitz, N. 2014. «Let's be honest: A review of experimental evidence of honesty and truth-telling". *Journal of Economic Psychology*. 45: 181–196.

Rothstein, Bo, and Sören Holmberg. 2012. *Good Government: The Relevance of Political Science*. Cheltenham, UK: Edward Edgar.

Rothstein, B. (2018). Fighting systemic corruption: The indirect strategy. *Daedalus*, 147(3), 35–49.

Rothstein, Bo. 2018. "Corruption, Gender Equality and Meritocracy." In *Gender and Corruption: Historical Roots and New Avenues for Research*, eds. Helena Stensöta and Lena Wängnerud. London: Palgrave Macmillan.

file:///Users/Olav/Downloads/Soren_Holmberg_Bo_Rothstein_Soren_Holmberg_Bo_.pdf

Schultz, Ulrike, and Gisela Shaw. 2013. "Introduction: Gender and Judging: Overview and Synthesis." In *Gender and Judging*, eds. Ulrike Schultz and Gisela Shaw. Portland, OR: Hart Publishing, 1–50.

Schwindt-Bayer, L. A. (2010). *Political power and women's representation in Latin America*. Oxford University Press.

Schwindt-Bayer, L. A., & Mishler, W. (2005). An integrated model of women's representation. *The Journal of Politics*, 67(2), 407–428. <https://doi.org/10.1111/j.1468-2508.2005.00323.x>

Shadish, William, Thomas D. Cook, og Donald T. Campbell, 2002. *Experimental and quasi-experimental designs for generalized causal inference*. Boston: Houghton Mifflin.

Shetreet, Shimon og Sophie Turenne. 2013. *Judges on trial: The Independence and Accountability of the English Judiciary*. Cambridge: Cambridge University Press

Simplice, Asongu. 2014. "Fighting African corruption when existing corruption-control levels matter in a dynamic cultural setting". *International Journal of Social Economics*. Vol 41(10): 906-922.

Skog, Ole-Jørgen. 2004. *Å forklare sosiale fenomener*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

Slovic, P. (1999). Trust, emotion, sex, politics, and science: Surveying the risk-assessment battlefield. *Risk Analysis*, 19(4), 689–701. <https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.1999.tb00439.x>

Smith, A. R. (2014). Cities where women rule: Female political incorporation and the allocation of community development block grant funding. *Politics & Gender*, 10(3), 313–340. <https://doi.org/10.1017/S1743923X14000208>

Stapenhurst, R. (2000). *The Media's Role in Curbing Corruption*. Washington, D.C.: World Bank Institute.

Steffensmeier, D. and E. Allan. 1996. "Toward a gendered theory of female offending". *Annual Review of Sociology*, 22, 459–487

Stensöta, Helena, Lena Wängnerud og Richard Svensson. 2014. «Gender and Corruption: The Mediating Power of Institutional Logics». *Governance*. Vol 28(4): 475-496.

Stockemer, D. (2011). Women's parliamentary representation in Africa: The impact of democracy and corruption on the number of female deputies in national parliaments. *Political Studies*, 59(3), 693–712. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2011.00897.x>

Stockemer, D., & Sundström, A. (2019). Corruption and women in cabinets: Informal barriers to recruitment in the executive. *Governance*, 32(1), 83–102. <https://doi.org/10.1111/gove.12352>

Straffeloven. Lov om straff (straffeloven) LOV-2005-05-20-28.
https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28/KAPITTEL_2-15#KAPITTEL_2-15

Sundström, A., Wängnerud, L. (2014). Corruption as an obstacle to women's political representation: Evidence from local councils in 18 European countries. *Party Politics*, 22, 354-369. <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1354068814549339>

Sung, H.-E. (2003). Fairer sex or fairer system? Gender and corruption revisited. *Social Forces*, 82(2), 703–723. <https://academic.oup.com/sf/article/82/2/703/2234644>

Svallfors, Stefan. 2013. "Government quality, egalitarianism, and attitudes to taxes and social spending: A European comparison." *European Political Science Review* 5 (03): 363-380:
https://www.researchgate.net/publication/259437382_Government_quality_egalitarianism_and_attitudes_to_taxes_and_social_spending_A_European_comparison

Søreide, Tina og Aled Williams. 2014. "Introduction." I *Corruption, grabbing and development: Real world challenges*, redigert av Tina Søreide og Aled Williams, 1-17. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited

Swamy. A., S. Knack, Y. Lee and O. Azfar. 2001. "Gender and corruption". *Journal of Development Economics*, 64, 25–55.

Teorell, Jan, Carl Dahlström, and Stefan Dahlberg. 2011. *The QoG Expert Survey Dataset*, ed. The Quality of Government Institute. Gothenburg: University of Gothenburg.

Teorell, Jan, Marcus Samanni, Sören Holmberg, and Bo Rothstein. 2011. "The Quality of Government Dataset, version 6Apr11." University of Gothenburg: The Quality of Government Institute. <<http://www.qog.pol.gu.se>>.

Tobin, J. 1958. "Liquidity Preference as Behavior Towards Risk". *The Review of Economic Studies*. Vol 25(2): 65-86.

Towns, A. E. (2010). *Women and states: Norms and hierarchies in international society*. Cambridge University Press.

Transparency International. (2016, March). *Gender and corruption topic guide*. https://www.transparency.org/files/content/corruptionqas/Topic_guide_gender_corruption_Final_2016.pdf

Transparency Internationals Corruption Perceptions Index:
<https://www.transparency.org/en/cpi/2022>

Transparency International (2018) GENDERED LAND CORRUPTION AND THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS. Transparency International
<https://www.transparency.org/en/publications/gendered-land-corruption-and-the-sustainabledevelopment-goals>

Transparency International (2019a) GLOBAL CORRUPTION BAROMETER: MIDDLE EAST & NORTH AFRICA 2019 CITIZENS' VIEWS AND EXPERIENCES OF CORRUPTION. Transparency International
<https://www.transparency.org/en/publications/global-corruption-barometer-middle-east-and-north-africa2019>

Transparency International (2019b). Global corruption barometer: Latin America & the Caribbean 2019 citizens' views and experiences of corruption. Transparency International.
<https://www.transparency.org/en/publications/global-corruption-barometer-latin-america-and-the-caribbean-2019>

Transparency International (2020) Breaking the silence around sextortion: the links between power, sex and corruption. Transparency International.
<https://www.transparency.org/en/publications/breaking-the-silence-around-sextortion>

Treisman, D. 2007. "What have we learned about the causes of corruption from ten years of cross-national empirical research?". *Annual Review of Political Science*, 10, 211–44.

Tøraasen, Marianne. 2022. "Women's Judicial Representation in Haiti: Unintended Gains of State-Building Efforts". *Politics & Gender*. 19(1): 34-65.

U4 Anti-corruption Resource centre. 2022. "Basic guide to anti-corruption." 31.05.23. <https://www.u4.no/topics/anti-corruption-basics/basics>

UN. (2017). *United Nations entity for gender equality and the empowerment of women* (UN Women). Strategic Plan 2018-2021. <http://undocs.org/en/UNW/2017/6/Rev.1>

Uslaner, Eric M. 2004. "Trust and Social Bonds: Faith in Others and Policy Outcomes Reconsidered". *Political Research Quarterly*. Vol 57(3): 501-507

Uslaner, Eric M. 2008. *Corruption, Inequality, and the Rule of Law*. Cambridge: Cambridge University Press

Voigt, Stefan. 2008. "The economic effects of judicial accountability: cross-country evidence." *European Journal of Law and Economics*, vol. 25(2): 95-123.

Watson, D., & Moreland, A. (2014). Perceptions of corruption and the dynamics of women's representation. *Politics & Gender*, 10(3), 392-412. <https://doi.org/10.1017/S1743923X14000233>

Watson, J., & McNaughton, M. (2007). Gender differences in risk aversion and expected retirement benefits. *Financial Analysts Journal*, 63(4), 52-62. <https://doi.org/10.2469/faj.v63.n4.4749>

Wooldridge, Jeffrey M. 2010. *Econometric Analysis of Cross Section and Panel Data*. Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.

World Justice Project sin Rule of Law Index: <https://worldjusticeproject.org/rule-of-law-index/>

World justice project

https://eige.europa.eu/gender-statistics/dgs/indicator/wmidm_jud_natcrt_wmid_natcrt_supcrt

Wängnerud, L. 2009. "Women in parliaments: descriptive and substantive representation". *Annual Review of Political Science*, 12, 51-69.

You, J. S., & Khagram, S. (2005). A Comparative Study of Inequality and Corruption. *American Sociological Review*, 70(1), 136-157.

Zheng, C., Ai, J., & Liu, S. (2017). The elastic ceiling: Gender and professional career in Chinese courts. *Law & Society Review*, 51(1), 168-199. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/lasr.12249>